

RISSARRA

Revista d'ensenyament de les Illes · octubre-febrer 2016 · núm.148

Jornades: L'ESCOLA QUE VOLEM

ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ

Sindicat de Treballadores i Treballadors Intersindical de les Illes Balears STEI

STEI
INTERSINDICAL

“decidim”

XI congrés

13 i 14 de maig de 2016

Cases dels mestres · Carrer Jaume I, 16
Santa Maria del Camí

Recordau que com a passa prèvia hi haurà assemblees precongressuals el dia 20 d'abril de 2016 a les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa-Formentera, a les 17,30 h. en primera convocatòria i a les 18,00 h. en segona convocatòria. Les assemblees es celebraran simultàniament a:

- MALLORCA: (C/ Jaume Ferran, 58-B. Palma)
- MENORCA: (C/ Ses Gerrerries, 26, Ciutadella)
- EIVISSA I FORMENTERA: (C/ Madrid, 7, 1r, 4t. Eivissa)

PISSARRA

Revista periòdica d'informació
de l'ensenyament
de les Illes Balears

EDITA:

Sindicat de Treballadores i
Treballadors Intersindical de
les Illes Balears

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Tel. 971 90 16 00
Fax. 971 90 35 35
Pàg. Web: www.stei.cat
E-mail:
mallorca@stei.cat
llevant@stei.cat
inca@stei.cat
menorca@stei.cat
eivissa@stei.cat

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:

Francesc Xavier Alomar Novila
Gabriel Caldentey Ramos
Maria Camps Síntes
Francesc Cardona Natta
M. Antònia Font Gelabert
Tomàs Martínez Miró
Joana Tur Planells

COORDINACIÓ: Montserrat Nadal

S'agraeix la col·laboració de les
autores i dels autors dels
articles.

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ Toni Martínez

Escola de Formació i
Mitjans Didàctics.
C/ Marià Canals, 13
07005 Palma
Tel. 971 91 00 60

PUBLICITAT: Jaume Ferran, 58 07004 Palma Tel. 971 90 16 00

DISSENY DE LA PORTADA: Toni Martínez

FOTOS:
Francesc X. Alomar
Carles Cabrera
Pere Polo
Ensenyants Solidaris
STEI Intersindical
Internet

Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió de les seves autores i
dels seus autors.

Dipòsit Legal: PM 533/77
ISSN: 1133-052X

ÍNDEX

- 4 EDITORIAL
- 5 L'ESCOLA QUE VOLEM:
MODEL EDUCATIU I PRÀCTICA DOCENT
- 6-9 ESCOLA PÚBLICA: DIGNITAT I COMPROMÍS
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 10-13 EL FRACÀS DE LA LLEI EDUCATIVA
DE CATALUNYA (LEC)
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 14-16 LLEI ANDALUSA D'EDUCACIÓ
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 17-19 FORMACIÓ DOCENT: MESTRES O TECNÒCRATES
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 20-23 PER UN ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ
M. ANTONIA FONT GELABERT
- 24 PER LA CONSTITUCIÓ D'UN CONSELL DE
L'ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ
M. ANTONIA FONT GELABERT
- 25-26 ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ:
CAPRICI O NECESSITAT
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 27-28 ENTRE LA PREMSA ESCRITA, LA DIGITAL
I LES XARXES SOCIALS
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 29-30 LA RÀDIO:
MANS LLIURES, IMMEDIATESA I PROXIMITAT
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 31-32 LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DINS
I FORA DE L'ESCOLA
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 33-34 TELEVISIÓ I RECIPROCIAT:
LA FORÇA DE LES IMATGES
MONTSERRAT NADAL FULLANA
- 35-37 L'ESCOLA QUE VOLEM
PLATAFORMA CRIDA
- 38-40 MARXA ESTATAL CONTRA LES VIOLÈNCIES
MASCLISTES
SANDRA SERRA TERUEL
- 41-43 IES RAMON LLULL, PER MOLTS D'ANYS!
CARLES CABRERA VILLALONGA
- 44-46 "BACK TO THE FUTURE"
LES LÍNIES TEMPORALS COM A RECURS DIDÀCTIC
FRANCESC X. ALOMAR NOVILA
- 47-52 VII CONFERÈNCIA LLATINOAMERICANA
I DEL CARIB DE CIÈNCIES SOCIALS
PERE POLO FERNÁNDEZ
- 53-55 GUATEMALA: DONA, VIOLÈNCIA I SOCIETAT
ENSENYANTS SOLIDARIS
- 56-60 15 ANYS DEL FOR SOCIAL MUNDIAL
PERE POLO FERNÁNDEZ
- 61-63 LLIBRES

EDITORIAL

La Pissarra que teniu a les mans es fa ressò, entre d'altres qüestions, de dues jornades que l' STEI va organitzar durant el primer trimestre d'aquest curs escolar. Per una banda, les jornades que, sota el títol de "L'escola que volem", varen tenir lloc al llarg dels mesos d'octubre i de novembre; i de l'altra, les de "Espai de comunicació en català", duites a terme els propassats dies 19 i 20 de desembre. Escola i llengua catalana, dos pilars bàsics dels nostres estatuts, dues senyes d'identitat essencials del nostre ADN, dos punts de referència centrals en la línia de feina de l' STEI Intersindical.

Les jornades sobre "L'escola que volem" varen ser un punt de reflexió, de debat i d'anàlisi pel que fa al model d'escola que s'imposa des de fa un bon grapat d'anys des de les òrbites neoliberals: una educació de qualitat que ha deixat de ser considerada un dret a l'abast de tothom per a convertir-se en un servei més, que pot caure en mans de les empreses privades, que veuen en el món escolar i el seu entorn una nova oportunitat de fer negoci.

Les diferents persones que varen prendre part en les jornades d'educació, amb relats colpidors d'experiències tant de l'estat espanyol com d'algun indret d'Amèrica Llatina, ens alertaren dels perills i dels greus efectes que comporta l'aplicació de les polítiques neoliberals en l'àmbit educatiu: en el cas del nostre estat, amb la posada en marxa de la LOMCE; però també amb governs presidits pel Partit Socialista, a Andalusia i a Catalunya que varen aprovar lleis que, malgrat ser progressistes, incorporaven disposicions d'inspiració neoliberal que, en alguns aspectes, avançaven mesures que contenia la LOMCE.

En el cas de la Llei d'Educació de Catalunya, una de les mesures positives que conté el seu articulat és que ha estat un obstacle davant la imposició i els atacs que la LOMCE suposa en contra de la presència de la llengua catalana dins el sistema educatiu del Principat. Trobareu més informació sobre aquestes dues lleis d'educació, l'andalusa i la catalana, en les pàgines d'aquesta revista.

En el cas de les Illes Balears, el canvi produït a les darreres eleccions autonòmiques, amb el desallotjament del Partit Popular i les pràctiques despòtiques i autoritàries de José Ramón Bauzá, ha suposat, entre d'altres qüestions, la signatura per part de l' STEI de l'Acord marc per a la recuperació dels drets socials i laborals del professorat de l'ensenyament públic; un acord que posteriorment es va ratificar per majoria

a la Mesa Sectorial d'Educació. També a l'àmbit de l'ensenyament concertat, s'ha subscrit el document que els ha de permetre la reactivació del seu Acord de l'any 2008.

Una altra de les qüestions molt present en l'entorn educatiu és la necessitat d'establir un pacte per l'educació, tant a l'àmbit estatal com a l'autonòmic. Des de l' STEI sempre hem considerat que cal enfortir l'educació com un dret i no com un servei, i hem lluitat i seguirem lluitant en el rebuig de qualsevol proposta de pacte educatiu que ens imposi una agenda educativa amb principis neoliberals, encara que sigui de forma encoberta. És més aviat curiós observar com, des de posicions progressistes, s'incorporen idees neoconservadores o socioliberalistes dins els plantejaments de l'acció política i els seus discursos.

Per la seva banda, les jornades dedicades al tema "Espai de comunicació en català", celebrades el mes de desembre, s'han emmarcat dins una sèrie d'accions que l' STEI, juntament amb els seus sindicats de la resta dels Països Catalans i de manera conjunta amb la Plataforma Enllaçats, ha posat en marxa per aconseguir uns mitjans de comunicació en català i la reciprocitat de les emissions a tot el territori.

Durant el passat mes de setembre, els sindicats STEI, STEPV i USTEC-STEs (IAC) varen preparar un manifest i el presentaren a l'octubre. En ell exigien la reobertura de la Ràdio i la Televisió valenciana i la reciprocitat de TV3 i d'IB3, sobretot si es tenia en compte que ara ens trobam en una conjuntura política nova i més favorable, quant a promoció de la llengua, des de fa molts anys. Més endavant, s'inicià la campanya "Per un espai de comunicació en català", dins la Plataforma d'Enllaçats per la Llengua, que comptà amb l'elaboració d'un nou manifest en què es demana aquest espai i la reciprocitat de les emissions de tots els canals de ràdio i televisió en la nostra llengua.

Per donar força a la campanya d'Enllaçats, l' STEI ha organitzat aquestes jornades el mes de desembre a la Ciutat de Mallorca, ja que un element cabdal per a la normalització de la llengua i la cultura del nostre país passa per normalitzar els mitjans de comunicació al nostre territori. Ha estat un espai de veritable comunicació, de posada en comú de moltes iniciatives i propostes, en què s'han pogut posar damunt la taula qüestions tan importants com quines han de ser les grans línies del model de ràdio, premsa i televisió que volem i necessitam; o quina és la funció dels mitjans de comunicació com a constructors d'un marc de referències i les seves conseqüències damunt el sistema educatiu.

Les conclusions a què arribarem i els reptes que tenim per davant són totalment engrescadors. El camí per a la plena normalització de la nostra llengua, la catalana, resta novament obert davant nostre; i l' STEI i la seva gent volem seguir fent passes fermes i decidides, sense excloure ningú, en la ruta cap a la seva plenitud.

L'ESCOLA QUE VOLEM: MODEL EDUCATIU I PRÀCTICA DOCENT

Amb motiu de la celebració dels 50 anys de la creació de l'Associació Rosa Sensat, l'STEI Intersindical ha organitzat les Jornades d'Educació, que s'han duit a terme durant el primer trimestre del curs 2015-2016.

Els objectius de les Jornades han estat els següents:

- Analitzar les principals línies ideològiques i pedagògiques que ens poden dur a millorar el sistema educatiu illenc.
- Definir els principis bàsics que garanteixin el dret a l'educació en igualtat d'oportunitats i fan possible una educació de qualitat per a tota la població escolar.
- Debatre sobre els principals eixos que conformen el sistema educatiu o sobre els criteris que ens ajudaran a establir les seves prioritats.
- Reflexionar i debatre, entre els experts en educació i els docents, sobre els objectius de les nostres programacions i la nostra pràctica docent.
- Actualitzar els principis pedagògics i els mètodes d'ensenyament i d'aprenentatge que guien els projectes educatius i curriculars dels centres.
- Intercanviar experiències de diferents pràctiques educatives que es duguin a terme als centres educatius de les illes.

ESCOLA PÚBLICA: DIGNITAT I COMPROMÍS

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Aquesta darrera dècada no ha ajudat a la construcció de l'escola pública que volem i que necessitam per avançar cap a una societat més justa. Enfangats en el clamor mediàtic de crisi financera internacional, els missatges negatius se succeeixen sense aturar, en un intent orquestrat d'afeblir voluntats i rompre esperances. Els problemes semblen ser tants i tan grans, que la impotència i la por es fan amos de les consciències, costa molt situar-se i nedar contra corrent.

Vivim temps convulsos i els canvis polítics són d'importància capital per a propiciar canvis socials i modificar els imaginaris col·lectius. Malgrat tot no podem ni ens hem d'enganyar, sense participació i implicació social, sense formació ciutadana, sense una feina pedagògica constant serà molt difícil canviar mentalitats. Tots nosaltres ho sabem, perquè tots duim molts d'anys fent feina i lluitant per una escola pública de qualitat.

L'intens atac contra allò públic al llarg de les darreres

DIJOUS 22 D'OCTUBRE, A LES 19 H.

CONFERÈNCIA

M. Ángeles Llorente Cortés.

Professora de matemàtiques i ciències de la naturalesa. Col·labora amb el Col·lectiu en Defensa de l'Escola Pública i en els Moviments de Renovació Pedagògica (MRP).

Defensora a ultrança de la participació democràtica als centres escolars.

ESCOLA PÚBLICA, QUALITAT I COMPROMÍS.

Presentació llibre

escola de formació
i vitjves didactics

Presenta: Pere Polo Fernández

STEI
INTERSINDICAL

CICLE L'ESCOLA QUE VOLEM
Educació pública: qualitat i compromís

dècades ha deixat profundes petjades en les ments i ha donat lloc a maneres de pensar i d'actuar que ens veim en la necessitat de qüestionar i combatre cada dia.

1. PER UNA EDUCACIÓ EMANCIPADORA

Com deia Ferrer i Guàrdia, pare de l'escola moderna i de les escoles laiques i racionalistes que va ser afusellat el 13 d'octubre de 1909 a Montjuïc durant la Setmana Tràgica de Barcelona:

“Els i les docents compromesos, renovadors, que creim que l'educació podria ser un instrument d'alliberament personal i col·lectiu, que desitjam que les escoles siguin espais de vida en els quals la democràcia s'assagi i es practiqui, nosaltres hem d'educar les persones per a transformar el món, amb energia, amb passió, amb ganes. Volem persones formades i lliures, gent en disposició d'aprendre durant tota la vida. Per això, d'entre totes les funcions que en major o menor mesura du a terme l'escola, socialització, preparació per al treball, transmissió de coneixements i valors, la que més ens interessa és la funció emancipadora de l'educació. Creim que l'educació ha de servir perquè la persona sigui conscient de la seva pròpia realitat personal i social i adquireixi les eines de sentiment, pensament i acció que li permetin agafar les regnes de la seva vida i participar activament i responsable en la societat que els ha tocat viure”.

En el context actual, d'atac brutal a drets adquirits i de desmantellament de serveis públics, educar per a combatre la injustícia, per a rebel·lar-se contra l'opressió, per a exigir drets i assumir deures, és un objectiu prioritari. Per això els objectius, els

fins d'una educació per a la justícia social que propugnam són la formació integral de la persona, és a dir l'excel·lència per a totes les persones en funció de les pròpies capacitats i al servei del seu benestar físic i mental, i no al servei de la competitivitat del mercat i els beneficis de les empreses.

2. A LES ESCOLES PÚBLIQUES

L'escola pública ha de ser l'eix vertebrador del sistema educatiu

(Propietat, titularitat i gestió públiques)

Per la justícia, per la convivència, per la cohesió social. Per un model educatiu aliè al bressol i al destí marcat pel ferro dels diners:

L'existència de la privada posa de manifest l'absència d'un projecte global i demostra la manca de voluntat compensadora i igualadora de les capes socials que controlen l'economia i el poder. Mentre aquestes persones dipositen la confiança d'una bona educació per als seus fills en centres d'elit amb tots els mitjans humans i materials necessaris, es desenten de la resta de ciutadans que hauran de patir infraestructures deficientes, planificacions nefastes, manca de professorat, retallades pressupostàries, etc.; i s'asseguren al mateix temps la permanència en el poder i el seu estatus econòmic privilegiat.

La situació de la privada concertada és encara més greu. Es finança amb fons públics un ideari educatiu que no és el de tota la societat, es contribueix a la sectarització i s'afavoreix la intolerància. A més, el seu funcionament no és democràtic, exigència bàsica d'allò públic. La privada concertada condiona la lliu-

re admissió de l'alumnat per dues raons: econòmiques i ideològiques. Tot el món sap que a alguns centres privats concertats les famílies han de pagar per les activitats escolars, cosa que margina d'entrada les classes més desfavorides. Per altra banda, les famílies que no participen de l'ideari tampoc no poden accedir a aquestes. Aquest finançament amb fons públics de la privada va en detriment de la xarxa pública que veu com disminueixen els seus recursos, pressupost rere pressupost.

Cal mantenir viu el debat sobre el **valor ètic de l'escola pública i omplir-lo de contingut teòric i pràctic:**

L'escola pública és **inclusiva**: gràcies al plantejament explícit de que **totes les persones hi tenen un lloc**, ja que allà es permet i es fa possible el desenvolupament de totes les seves potencialitats com a éssers humans. L'escola pública treballa per la igualtat,

no és segregadora ni excludent. Es declara en lluita permanent contra la injustícia i la desigualtat, combat l'abandonament i el “fracàs escolar” i fa feina en i amb la diversitat, a la qual considera un valor. Per això és multicultural i educa en valors universals.

L'escola pública és plural ideològicament i cultural, un espai laic i aconfessional

L'escola pública és **gratuïta**: perquè l'escola pública sigui la de tots i totes ha de ser **completament gratuïta**. Hi pot assistir qualsevol persona amb independència de la classe social a què pertanyi. Els recursos econòmics públics han de ser per a l'escola pública.

L'escola pública és **democràtica**. La seva titularitat, la seva gestió i tots els criteris que organitzen els objectius i les activitats han de ser públics, amb autonomia pedagògica i de gestió. La democràcia a l'escola és un tret inherent al seu propi concepte. Públic és allò de tots i totes, allò que posseïm com a societat, allò que la voluntat col·lectiva decideix que ha de ser organitzat i gestionat col·lectivament, amb participació, amb implicació i amb responsabilitat.

L'escola pública és **plural ideològicament i cultural, un espai laic i aconfessional**. En ella hi són presents les diferents cultures que conviuen en la societat. És laica, com pertoca a un estat aconfessional, no practica l'adoctrinament i garanteix la llibertat d'expressió. El seu projecte educatiu propugna valors universals com la justícia social, la solidaritat, el respecte a la diversitat ideològica, cultural i lingüística, el pacifisme, l'ecologia, la coeducació o la racionalitat.

L'escola pública és **investigadora i crítica**: promou que els alumnes i el professorat siguin els constructors dels seus coneixements i de la seva cultura. Fomenta l'esperit crític i el pensament divergent. L'escola pública que defensen els Moviments de Renovació Pedagògica és hereva de moltes pràctiques impulsades per les pedagogies crítiques i transformadores que, amb els seus errors i encerts, són responsables de les millors aportacions que s'han fet a l'educació.

L'escola pública necessita un **currículum alternatiu**. Els drets humans han d'estar a la base d'un currículum per a la igualtat. Educar per a la justícia social implica combatre els dissenys curriculars moderns orientats a la selecció dels millors i a l'obtenció de mà d'obra flexible, barata i fàcilment manipulable, sense formació, ni criteri. A l'escola no es poden tractar valors sense qüestionar l'ordre social vigent, sense denunciar els abusos d'un capitalisme devastador i salvatge.

L'escola pública té una voluntat de millora, de renovació constant. Per això és essencial la formació permanent del professorat i de les famílies, per separat i de manera conjunta.

L'escola pública **du a terme processos d'avaluació emancipadora**. Promou l'avaluació interna com a eina de reflexió i d'anàlisi que permeti millorar la pràctica educativa i accepta l'avaluació externa com un procés de comunicació per al canvi i la millora educativa, amb l'establiment en tot moment de mesures compensadores i no punitives, tampoc classificadores, ni sancionadores.

L'escola pública **està oberta a l'entorn i el considera matèria d'estudi i d'aprenentatge**. Pretén educar en la vida i per a la vida, per això s'obri, surt i es compromet amb la realitat, mentre interacciona amb ella. La vida ha d'entrar a l'escola i aquesta ha

conscient de que l'acció educativa només serà transformadora si surt, si travessa les parets i els murs de l'escola i té qualche incidència en la vida quotidiana del barri, poble o ciutat en què l'escola està immersa.

L'escola pública aspira a ser una baula d'un sistema educatiu de tronc únic, amb un cos únic de docents, que afavoreixi la seva cohesió pedagògica. La coordinació i col·laboració entre les diferents etapes educatives: infantil, primària, secundària, batxillerat i universitats és una necessitat urgent. L'estratificació dels docents impossibilita la reflexió conjunta sobre el fet educatiu i suposa una pèrdua de visió de la globalitat educativa i dels fins i fonaments de l'educació, i dels conjunts d'elements que hi intervenen.

L'escola pública manté una actitud de rebel·lia davant les injustícies i de reivindicació permanent

de les millores que li permetin garantir un ensenyament de qualitat. Fa conscients el professorat, l'alumnat i les famílies de quin són els seus drets i deures i els ensenya a defensar-los i a fer-los possibles.

3. EN LLUITA PERMANENT CONTRA LA DESIGUALTAT

És bàsic aclarir conceptes, combatre el discurs neoliberal que ha colonitzat les mentes de la ciutadania. Volem l'"excel·lència" per a uns pocs o el millor per a la majoria? Creim en la pobresa de la uniformitat o en la riquesa de la diferència? Cercam la justícia social o l'enriquiment d'uns pocs a costa de la feina de la resta?

Hem d'informar i formar molta gent en allò que nosaltres ja sabem, d'allò en què creim:

* **La diversitat és quelcom inherent a la vida**. Totes les persones som diferents, tenim distints ritmes, capacitats, motivacions, valors... necessitam diferents estils d'ensenyament-aprenentatge. Per tant:

* La diversitat és consubstancial a la pràctica docent i, per tant, els grups homogenis no existeixen.

* Cada un dels nostres alumnes pot progressar si rep una atenció adequada.

* L'aprenentatge és bàsicament un resultat de la interacció social. Depèn, en gran mesura, de les relacions interpersonals i del clima afectiu. Per això és molt important el plantejament i el seguiment dels aspectes no només acadèmics, sino també personals, relacionals i afectius.

* No hi pot haver aprenentatge si allò que s'ha d'aprendre està molt lluny del que se sap o massa a prop.

Cal saber el punt de partida de cada persona i mesurar els seus progressos.

* La desigualtat és una injustícia social

Vivim en una societat profundament injusta, que genera desigualtats de partida que l'escola per si mateixa difícilment pot compensar. És un fet que el sistema educatiu reproduïx el model segregador i exclouent de la societat en què s'inscriu. A l'escola hi arriben els infants i joves, tots diversos i alguns desiguals.

A les nostres aules hi ha una diversitat cultural que cal tenir en compte

L'escola ha de tenir una cura especial de no convertir les diferències en limitacions que, a la llarga, es tradueixen en un increment de les desigualtats. Cal establir meca-

nismes de col·laboració amb les famílies i amb altres institucions i professionals per aconseguir que **cada nin i cada nina desenvolupi al màxim les seves potencialitats.**

Per això és important:

És necessari tenir present també que a les nostres aules hi ha una diversitat cultural que cal tenir en compte si no volem reproduir desigualtats. Desigualtat cultural, no referida solament a grups d'altres països o minories ètniques, sino a diferents maneres d'entendre la realitat. La tasca de l'educació no és només reflectir les diverses condicions dels que hi estan implicats, sino posar-les en perspectiva.

4. AMB PRÀCTIQUES DE FUNCIONAMENT DEMOCRÀTIC

Fer de la feina un espai de vida. O ens sentim peons asalariats en la ruleta de la reproducció demolidora d'un sistema escolar al servei d'una societat competitiva, capitalista, neoliberal, injusta; o ens sentim persones compromeses en estratègies de vida que comporten espais d'aprenentatge comuns amb els nostres alumnes, companyes i companyes, famílies.

El compromís dels mestres suposa que aquests s'impliquin en tots els aspectes de la vida a l'escola i no només a les seves aules, i que facin possible sempre la col·laboració de les famílies. Experiències d'equips directius col·legiats, rotatoris, projectes de formació en centres, amb comissions de feina integrades per professorat i famílies, participació rotativa en consells escolars, etc., són algunes iniciatives que duen a terme els centres.

La implicació de les famílies ha d'anar més enllà de l'interès pel seu fill o filla, i s'ha

d'estendre a tots els aspectes de la vida del centre. Les entrevistes personals i les reunions col·lectives són el primer esgrao que permetrà la col·laboració en el fet educatiu. Així mateix la cooperació en tallers i altres activitats d'aula és del tot enriquidora.

Les escoles no tenen sentit si no és perquè l'alumnat apreni a ser i a estar amb veu en la societat que li ha tocat viure. Els centres han de generar estratègies que eduquin en l'autonomia, la responsabilitat i la llibertat. I això només és possible si els deixam opinar, si els donam veu, si els permetem decidir, encara que s'equivoquin, mentre feim possible altres lectures que els permetin créixer intel·lectualment i moral.

5. AMB UN CURRÍCULUM ALTERNATIU

Cal que construïm un currículum democràtic per a tothom, sotmès a control públic, un currículum comú, obert i flexible, basat en l'èxit i no en el fracàs, en la cooperació i no en la competitivitat, coherent i útil, sistemàtic i reflexiu, ètic i inclusiu, pràctic i realitzable. Un currículum al servei de la transformació social que connecti la cultura acadèmica amb la vida real.

Siguem valents, transformem també els espais i temps escolars per abordar el currículum d'una manera més engrescadora i més racional, amb metodologies actives en les quals l'alumnat sigui el protagonista real del fet educatiu i que permetin la utilització de materials curriculars diversos amb un aprofitament òptim.

I siguem encara més valents amb el foment de la participació de tota la comunitat educativa en el disseny d'aquest nou currículum, amb la promoció d'activitats d'investigació i d'acció.

6. LA REIVINDICACIÓ COM A CONSTANT EDUCATIVA

La protesta és dignitat, responsabilitat i compromís. La protesta és imprescindible, centre per centre, i tots junts. Cada reivindicació, cada protesta és un acte educatiu múltiple. En ell aprenem a prendre decisions col·lectives, a comprometre'ns individualment i col·lectiva, a adquirir consciència del que ara és i del que podria arribar a ser, dels nostres drets i dels nostres deures, de les nostres potencialitats i de les nostres limitacions. ■

El fracàs de la Llei Educativa de Catalunya (LEC) i la ILP d'Educació com a proposta alternativa

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Rosa Cañadell començà la seva intervenció fent referència al títol de les Jornades sobre "L'escola que volem", i comentà que a Catalunya el que es dóna és un clar atac contra el tipus d'escola que volem. Di-

gué que a tot arreu es viu un canvi de paradigma, amb el que suposa la irrupció del neoliberalisme en l'educació. Avui en dia es produeix un oblit important a l'hora de considerar la importància de l'educació en el futur de la societat, i de que tot canvi implica el paper de

l'educació, ja que aquesta és la principal transmissora dels valors i de les idees.

El neoliberalisme vol un canvi de paradigma en la concepció i la raó de ser de l'escola: el

DIJOURS 29 D'OCTUBRE , A LES 19 H.

CONFERÈNCIA

Rosa Maria Cañadell.

Llicenciada en psicologia i magisteri. Ha estat delegada sindical i portaveu del sindicat USTEC-STES (IAC) durant els últims set anys. Autora del llibre "¿Qué pasa con la educación?". Coautora del documental "Educar és la millor forma de lluitar". Activista social en defensa de l'educació pública i vinculada a diversos moviments socials.

EL FRACÀS DE LA LLEI EDUCATIVA DE CATALUNYA (LEC) I LA ILP D'EDUCACIÓ COM A PROPOSTA ALTERNATIVA

escola de formació i viatges didàctics

Presenta: Xisco Garcia Capellà

CICLE L'ESCOLA QUE VOLEM
Educació pública: qualitat i compromís

✓ ESCOLA EN CATALÀ

✓ DE QUALITAT

✓ PER A TOTHOM

que abans era un dret per a la formació global de les persones, perquè esdevinguessin ciutadans, en una escola entesa com una eina per a anivellar les desigualtats social, des d'un punt de vista públic, laic i gratuït, ara passa a ser un element al servei del capital, tal com es recull al Tractat de Lisboa. El nou paradigma consolida les desigualtats, la precarització laboral i fa de l'educació un producte més per a la seva mercantilització.

La ponent desglossà alguns dels punts més lesius de la proposta neoliberal aplicada a l'àmbit de l'escola pública, d'entre els quals en destacam els següents:

* La possibilitat de fer negoci amb l'educació. Un cop exhaurides les opcions per a seguir fent negoci amb el totxo i el sector immobiliari, la formació és d'un dels àmbits que pot moure més doblers, i els inversors han vist en l'educació nous nínxols amb els quals poder enriquir-se. El que cal és privatitzar al màxim el sistema educatiu, amb l'ampliació dels concerts i el tancament, si s'escau, d'aules públiques; la cessió de sòl públic a empreses privades; l'externalització de serveis o l'augment indiscriminat de les taxes universitàries.

* Una educació al servei de l'empresa, que transmeti els seus continguts i, també, els seus valors. Això explica la desaparició en els plans d'estudis de la formació de la filosofia, la manca d'un esperit crític, el menyspreu de les àrees musicals i de la dansa; en un paraula, deixar de ser persones creatives. Per aquest motiu, amb les noves lleis educatives, el que es fomenta ja des de l'ensenyament bàsic és l'empreneduria: que la gent es busqui la vida pel seu compte, d'una manera autònoma i totalment individualista. El valor suprem, ara, és el de la competitivitat, per damunt de tot.

Els valors financers dels bancs i de les caixes han entrat en el disseny dels nostres currículums

Per aquest motiu, veim com els valors financers dels bancs i de les caixes han entrat en el disseny dels nostres currículums, o com ha

desaparegut l'assignatura d'Educació per a la Ciutadania mentre la matèria de Religió catòlica ha assolit el caràcter d'avaluable dins el pla d'estudis dels nostres escolars. La recerca de l'excel·lència com a objectiu final és un altre dels mantres que sentim amb més freqüència, i que els recursos han d'anar destinats als millors, a aquells que tenen un millor rendiment.

* La domesticació dels centres i del professorat. Aquest és un altre dels eixos bàsics de les noves lleis educatives, tant de la LEC com de la LOMCE.

Dins el nou paradigma cal canviar la gestió dels centres escolars perquè deixin de ser democràtics i on cada cop hi pugui haver menys participació. L'estratègia a seguir és clara: cal que les escoles funcionin com una empresa privada, i que els docents siguin premiats amb incentius en funció dels seus resultats.

S'introdueix, així, dins el món educatiu el concepte de rendibilitat. I per a poder assolir-la caldrà disposar d'equips directius professionalitzats, seleccionar el professorat al marge de les oposicions o del concurs de mèrits, fer servir com a criteri de tria l'arbitrarietat, fomentar la competiti-

vitat entre els mateixos docents del centre. Tot això podrà tirar endavant amb més control i amb molta menys participació dels ensenyants, per exemple, en els claustres, en els quals cada cop hi ha menys discussió i debat.

En resum, menys democràcia, un fet que suposa un empobriment de l'educació, la pèrdua de la riquesa de la diversitat del professorat, una major precarietat laboral, sobretot del professorat interí i substitut. Tot a imitació de la realitat dels centres privats.

* La pràctica d'una avaluació externa. Aquest fet suposa una pèrdua de valor de la tasca dels docents, a més de comportar l'establiment de rànquings de centres, d'alumnes i de mestres. Cañadell esmentà el cas dels països en què s'havien aplicat aquestes avaluacions i comentà que "el que s'acaba fent a l'escola és ensenyar a aprovar i a superar les proves de diagnòstic, no a pensar". Tant la LEC com la LOMCE estan pensades i concebudes segons els paràmetres de l'establiment dels rànquings de l'OCDE i del seu Informe PISA.

Les recomanacions que va fer el Banc Mundial l'any 2000 són el nou catecisme neoliberal, amb el seu decà-

leg indiscutible, que la Unió Europea ha fet seu i que l'aplica a tot arreu. Tot aquest desplegament s'ha concretat en lleis com la LEC i la LOMCE que han consagrat, a més, tota una política de retallades i de minva de qualitat dels serveis públics, que ara són el nou enemic a batre.

La Llei d'Educació de Catalunya, la LEC, precedent de la LOMCE, la llei neoliberal del Principat, va obrir sobretot dues portes: per una banda, pel fet de beneir i de consolidar la doble xarxa de centres educatius, els públics i els concertats, que no són iguals. I per l'altra, la introducció i posada en marxa de decrets que asseguraven una gestió cada cop menys democràtica en els centres públics, com si fossin de caire privat. Contra aquesta llei, la LEC, es varen fer un total de sis vagues generals a Catalunya, a més de moltes concentracions i altres actes de protesta.

La LOMCE va anar una mica més enllà de la LEC, va ser el puntal que la va consolidar, amb la introducció de mesures com les revàlides, la religió com a matèria avaluable o l'atac a les competències autonòmiques. Tant l'una com l'altra dins un context de fortes retallades, que han patit d'una manera més acusa-

da els sectors més desfavorits, amb l'eliminació dels programes i el professorat de reforç, d'atenció a la diversitat, amb el que això suposa d'augment de les desigualtats.

Les recomanacions que va fer el Banc Mundial l'any 2000 són el nou catecisme neoliberal

Davant tots aquests fets, neix la ILP d'Educació

La Iniciativa Legislativa Popular (ILP) es fonamenta en el dret de la ciutadania a participar del sistema democràtic a través de la seva intervenció en l'àmbit legislatiu. Permet als ciutadans plantejar al Parlament qüestions que són de gran interès per a un sector de la població i pot obligar a realitzar una votació pública sobre una proposta de llei, esmena constitucional o reforma legislativa.

Al Principat de Catalunya, per a presentar una proposició de llei a la Mesa del Parlament calen, com a mínim, 50.000 signatures.

Fa un temps des de l'Assemblea Grogga es va llençar la proposta de plantejar una llei del sistema educatiu de Catalunya que ajudàs a revertir les retallades i privatitzacions de l'educació pública, així com també a plantejar un nou model educatiu. Un model nascut de la concepció integral de l'educació des de l'escola bressol a la universitat, pública, democràtica, laica, coeducadora, inclusiva, universal, per al poble i en català.

La proposta va anar creixent i enriquint-se amb aportacions de moltes persones i col·lectius realitzades en assemblees obertes fins a assolir el redactat final. La Comissió Promotora, conformada per 60 persones d'àmbits educatius i territorials molt diversos, va presentar el text definitiu a la mesa del Parlament, i aquest va donar llum verda al procés de recollida de signatures.

Què volem amb la ILP?

- Per un dret a l'educació a l'abast de tothom, en igualtat de condicions, en què es garanteixi la seva gratuïtat des de l'escola bressol fins a la Universitat. La dotació de les beques és un sistema paliatiu que no resol de debò les dificultats de l'accés a la formació per als fills de les classes socials més modestes, són injustes, arriben tard i tampoc són igualitàries.
- Per la desaparició progressiva dels concerts educatius, començant per aquells centres que cobren quotes molt altes i els que segreguen per qüestió de sexe. La doble xarxa escolar que tenim a l'Estat espanyol és una anomalia dins el conjunt de la Unió Europea, en què el 90% de l'alumnat s'escolaritza en centres pú-

blics. En el cas de la ciutat de Barcelona, per exemple, el percentatge de centres de l'escola pública és del 40%; en el conjunt de Catalunya arriba al 60%. Els centres concertats en un període de 10 anys podran passar a ser públics o quedar com a centres privats sense subvenció ni concert.

- No permetre la gestió privada ni la participació d'empreses privades al sistema educatiu públic. Acabar amb la privatització de la gestió de centres educatius públics. En l'àmbit universitari no es podran destinar fons públics a fundacions i entitats privades que ofereixin estudis universitaris.
- Democràcia a les universitats públiques. Recuperar la gestió democràtica dels centres educatius arrabassada per la LEC i per la LOMCE. Cap òrgan decisor i de govern podrà tenir com a membres representants del món empresarial.
- Autonomia de centres real, pedagògica, sense direccions imposades des de fora i amb projectes educa-

tius discutits al si de l'escola, amb la participació de les famílies i la col·laboració amb l'entorn proper. En l'àmbit universitari, la recerca ha de ser d'interès per al benestar de tots els membres de la societat i sense les pressions de l'empresa privada.

- Igualtat de gènere perquè les dones estiguin tan presents com els homes en els òrgans de decisoris, de coordinació i de direcció.
- Avaluació del sistema educatiu que serveixi als centres per a millorar i als estudiants per a reconèixer la seva feina i avançar en la seva formació. En l'àmbit universitari, les avaluacions dels estudiants, investigadors i docents s'han de fer amb esperit cooperatiu i fomentant la continuïtat de les trajectòries acadèmiques.
- Condicions laborals dignes dels treballadors per acabar amb la precarietat i la flexibilitat laboral mitjançant la funció pública, donant estabilitat i seguretat al personal.

- El català, llengua vehicular de tot el sistema educatiu.
- Escoles bressol públiques. No permetre la privatització de les escoles bressol ni de la seva gestió. La titularitat i gestió de totes les escoles bressol ha de ser de la Generalitat, per tal d'evitar les desigualtats entre els diferents municipis.
- Finançament. Destinar un mínim del 6% del PIB a l'ensenyament públic. Per compensar desigualtats s'ha de pactar, amb els agents educatius, una discriminació positiva en el repartiment dels recursos.

Per què una ILP?

Perquè la gent està farta de dir que No i de dir Prou. Perquè la ciutadania vol decidir quina educació vol i construir en positiu una nova llei que basteixi el marc legal estable on l'educació estigui al servei de la societat, i no dels interessos empresarials, i que es fonamenti en els valors de participació, de llibertat, d'igualtat i de solidaritat.

Perquè tant la LEC com altres lleis del Parlament de Catalunya, com també algunes polítiques municipals, han permès la ingerència dels interessos privats en els espais educatius i han demostrat ser lleis incapaces de donar respostes positives al nostre sistema educatiu.

No es pot permetre. ■

LLEI ANDALUSA D'EDUCACIÓ

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Com s'ha aplicat? Què ha implicat? Quins han estat els seus beneficis i/o inconvenients?

La ponent comentà que, en una comparança del sindicat USTEA al Parlament andalús, havien fet una comparativa dels dos darrers pressupostos d'Educació de la Comunitat autònoma, que havien estat elaborats per part del Partit Socialista, com a força

majoritària. Purificació Sánchez esmentà que en els pressupostos de l'any passat la partida d'Educació s'apujava un 1,75%, un fet que es va vendre per part del Govern com "un gran assoliment".

També comentà que Andalusia era la tercera Comunitat autònoma més endeutada de

l'Estat, per darrera de Madrid i del País Valencià, amb una pèrdua d'un 7,3% d'empleats públics: un total de 16.500

llocs de feina en els sectors de sanitat i educació. En el cas concret de l'ensenyament públic, s'havien elimi-

DIJOUS 5 DE NOVEMBRE, A LES 19 H.

CONFERÈNCIA

Purificación Sánchez.

Llicenciada en Filologia Hispànica. Forma part del Secretariat Federal d'USTEA. Col·laboradora de l'Aula per la Recuperació de la Memòria Històrica de l'Ajuntament de Sevilla.

Investigadora de la repressió soferta per les dones andaluses des dels tribunals militars, entre 1936 i 1958.

Premi Andalusia de Memòria Històrica en 2010.

LLEI ANDALUSA D'EDUCACIÓ. QUINS HAN ESTAT ELS SEUS BENEFICIS I/O INCONVENIENTS?

escola de formació
i viatges didàctics

Presenta: Gabriel Caldentey Ramos

CICLE L'ESCOLA QUE VOLEM
Educació pública: qualitat i compromís

nat 4.502 places de professorat interí, mitjançant una via que ella considerarà “dubtosa”, a través del concurs de trasllats. A tot això calia afegir-hi que, d'ençà l'any 2010, la pèrdua salarial acumulada en el món educatiu, segons dades objectives, es trobava entre un 25 i un 30%.

Parlant d'una manera més concreta dels Pressupostos d'Educació de l'any 2014, que foren presentats tant per part del PSOE com d'Izquierda Unida com els de la “recuperació”, Purificación Sánchez esmentà alguns aspectes preocupants:

- Es consolidava una realitat que rep el nom de “finançament diversificat”; això és la participació d'entitats privades, suposadament sense afany de lucre, en el camp de l'Educació i de la Cultura. La ponent posà en dubte que fossin associacions sense afany de lucre, ja que entre elles, per exemple, hi apareix la Fundació del Banco de Santander.
- Es dona una ampliació generalitzada dels concerts educatius.
- S'opta per una ocupació precària dels empleats públics, en permetre que en el nomenament del personal interí i substitut de Sanitat i d'Educació es fixin horaris inferiors a allò que pertoca amb caràcter general, amb la corresponent reducció de sou.

USTEA considerarà que els Pressupostos elaborats, en comptes de “pal·liar els efectes de les retallades” com es deia des del Govern, mantenen les mesures de retalls una vegada més a costa dels empleats públics.

La Ley de Educación de Andalucía (LEA) va ser la prime-

ra llei que es va fer per a regular l'educació a Andalusia i per a adaptar-la a la normativa sorgida de la Llei Orgànica d'Educació (LOE). Està en vigor des de l'any 2007 i aquestes són, segons la ponent, les línies principals de la seva política educativa:

* Un gran perjudici per a les condicions laborals del professorat, que ha patit una reducció de 4.500 llocs de feina a causa de les retallades.

* Una considerable pèrdua del sou dels treballadors de l'ensenyament, per damunt dels companys i companyes de la resta de l'Estat, ja que a la Comunitat autònoma andalusa encara no han recuperat cap percentatge de la paga extra suprimida el mes de desembre de 2012 i, a més, els anys 2013 i 2014 no han cobrat el tram autonòmic de les pagues extraordinàries.

* Des de l'any 2010, amb l'ex-cusa de la crisi i les retallades, el professorat andalús ha estat fent feina per damunt de les 25 hores que marca la llei, fins que la Consejería ha hagut de rectificar a causa, entre d'altres, d'una demanda d'USTEA. I és que durant una sèrie d'anys els docents d'Andalusia han treballat amb uns horaris il·legals.

* També des de l'any 2010 hi ha a Andalusia el que s'anomena “complement de productivitat”, d'actualitat amb les declaracions de José Antonio Marina i el seu Llibre Blanc del professorat, que separa els mestres bons i els dolents. Aquest complement formava part d'un Pla de qualitat que establia tot un sistema de retribucions dels docents d'acord amb els objectius que s'assolien. Purificación Sánchez comentà que no havia servit per a res més que per a llançar molts diners als fons, que era un procediment molt opac i que només havia portat divisió dins els claustres i la creació de xarxes clientelars.

* La Junta d'Andalusia du a terme contractes de personal laboral amb el personal docent, que cobren uns 600 euros, i als quals se'ls paga en funció de les hores de feina que han de fer. És legal, però suposa la introducció dels “minijobs” en el món educatiu i és una passa més en la consolidació de la precarietat entre els empleats públics.

* Pel que fa a les substitucions, a Andalusia es va més enllà del que prescriu el Reial Decret del ministre Wert de l'any 2012 i la persona substituïda pot trigar 15 o 20 dies a

arribar a l'escola, ja que als centres escolars se'ls dota de cupos d'hores, - per exemple 1.000 hores anuals-, que els equips directius han de gestionar al llarg de tot l'any sense excedir-se del total d'hores que tenen assignat. Aquest és, a més, un dels apartats que es valoren a l'hora d'avaluar la tasca de les directives, fet que suposa que no s'arrisquin gaire a esgotar el nombre disponible d'hores.

Des de l'any 2010 hi ha a Andalusia el que s'anomena “complement de productivitat”

* La creació de guetos escolars. Encara que pugui sonar una mica fort, la ponent comentà que, en un context de deteriorament pressupostari, professional i laboral, la posada en marxa de l'ensenyament bilingüe, per exemple, havia suposat un increment de les desigualtats entre l'alumnat, al qual solien accedir els nins i joves amb més èxit escolar i amb més suport per part de les seves famílies, amb un augment de la fractura social.

* Una organització i gestió dels centres piramidal. Amb la LEA, els integrants dels òrgans de coordinació pedagògica, com els caps de departament, d'àrees i responsables de les tutories, són designats a dit pel director o directora que, a més, sol disposar d'una "guàrdia pretoriana" que l'envolta. La ponent comentà, mig de bromes, que "després de 35 anys de feina, ara a la feina tenc dos caps de govern més". Mentre per una banda es diu que l'escola ha d'educar en els valors democràtics, el seu sistema de gestió és cada vegada més jerarquitzat i autoritari. I tot això gràcies a una llei d'un Govern socialista...

* L'abandonament de la formació professional. A una de les Comunitats autònomes amb xifres més elevades d'atur, la LEA va posar en marxa una fórmula coneguda amb el nom de "FP en alternança", un nou gueto en el qual se subscriuen acords amb les empreses que disposen d'alumnat en pràctiques que es converteix en mà d'obra de franc, ni tan sols barata.

* La creació de les agències educatives. Purificació Sánchez parlà de dues enti-

tats d'aquesta casta: per una banda, l'Agència d'Avaluació Educativa, famosa per ser responsable d'elaborar les proves de diagnòstic a secundària i a primària, amb l'establiment dels rànquings entre els centres. La ponent preferí anomenar-la "Agència d'Inculpació", ja que carrega damunt el professorat totes les mancances del sistema educatiu andalús.

L'altre ens a tenir en compte és l'Agència per a la Formació, segons la conferenciant la gran procuradora de treball precari en els serveis educatius complementaris, com són les aules matineres, els menjadors escolars, el transport o les activitats extraescolars. Tot això amb la LEA funciona a base de subcontractes amb empreses que no tenen res a veure amb el món educatiu.

* La formació per al professorat està al servei, des de fa un grapat d'anys a Andalusia, de l'acceptació dels plans i dels programes que la Consejería posa en marxa, al dictat de les seves consignes i dels mantres que des de l'Administració es difonen. Això ha donat peu, segons la ponent, a l'acumulació de plans i programes, a una po-

lítica de propaganda per part del Govern, a la incertesa expressada pel professorat que no sap a quants programes està apuntat.

En una segona part de la seva intervenció, Purificació Sánchez explicà als assistents els motius pels quals el seu sindicat USTEA, juntament amb la Confederació d'STEs, s'havia oposat en el seu moment als primers esborranys de la futura LOMCE:

* Perquè és una llei que consagra el sistema educatiu dual, amb el desviament de doblers públics cap a empreses privades. En aquest sentit, Sánchez recordà que l'Estatut d'Autonomia d'Andalusia considera l'escola concertada com a "subsidiària" de la pública. Amb la consolidació de la doble xarxa i la manca de recursos que pateixen els centres públics, ens trobam amb un model escolar i una educació no superadora de les desigualtats.

* Perquè és una llei que ha estat imposada sense cap tipus de debat, sense haver fet un diagnòstic previ de la realitat escolar de l'Estat i, sobretot, perquè s'ha emprat a Andalusia com a excusa per a justificar les retallades.

* Perquè és una llei segregadora, que classifica els alumnes en un moment massa primerenc de la seva etapa escolar, tot convertint l'ensenyament en una carrera d'obstacles, amb una minva important dels recursos per a l'atenció a la diversitat. En aquest sentit, la ponent comentà que, segons dades de la pròpia Consejería de Educación, un 62% d'alumnes que feien FP Bàsica no l'haurien d'estar cursant, perquè els hi havien desviat massa d'hora.

*Perquè és una llei l'únic objectiu de la qual són els resultats i el conseqüent establiment de rànquings entre les escoles i els instituts. A més, únicament es mesuren els resultats i no els processos d'aprenentatge, cosa que converteix aquest fet en una pretensió delirant del ministre Wert i de tots els que recolzen la LOMCE.

* Perquè és una llei que aporta noves i velles fórmules de privatització, amb la pràctica cada cop més estesa de l'externalització dels serveis educatius complementaris, com els menjadors escolars. En relació a aquesta qüestió, Purificació Sánchez comentà que hi ha 20.000 nins en situació de risc.

* Perquè és una llei recentralitzadora, que fa un ús pervers d'una falsa autonomia dels centres, tal com hem pogut veure en el cas andalús amb la imposició de les 25 hores lectives al professorat, en què tot s'ha justificat sota l'empara de la "necessitat del servei".

* Perquè és una llei feta contra el professorat i contra les famílies, que carrega damunt les esqueses dels docents les culpes d'uns mals resultats a les proves PISA. A més, la Comunitat autònoma s'ha plegat per complet i d'una manera entusiasta als dictats de l'OCDE i als objectius de convergència de la Unió Europea de l'any 2020, i han convertit l'educació en una eina al servei dels mercats.

* Perquè és una llei que el Govern andalús ha fet servir com a excusa per a la imposició de les retallades, ja que ha permès obrir encara més les portes als aspectes més indesitjables del neoliberalisme i al concepte més funest de l'escola mercantilista. ■

FORMACIÓ DOCENT: MESTRES O TECNÒCRATES

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Carlos Aldana començà la seva conferència agraint la col·laboració i el mestratge que, durant més de vint anys, havia rebut de l'STEI i, d'una manera especial, de persones com en Pere Polo i en Juan Rodríguez. Digué que l'STEI havia generat importants processos d'educació a Guatemala i que els educadors populars del seu país hi mantenien una estreta i càlida relació històrica.

Els pobles no tenen veu a l'hora de decidir quina edu-

cació volen; a més, a Guatemala l'educació és negada com a dret. En parlar de drets humans, hi ha els drets individuals, els drets col·lectius i els drets planetaris. Només es pot lluitar en defensa dels drets individuals, però no dels col·lectius, no hi ha eines.

El punt de partida de la conferència, segons Aldana, tenia a veure amb diversos factors entre els quals esmentà els següents: la seva vivència com estudiant de magisteri i com a docent durant 35 anys, els distints mo-

DILLUNS 23 DE NOVEMBRE, A LES 19 H.

CONFERÈNCIA

Carlos Aldana Mendoza.

Llicenciat en Pedagogia (USAC, Guatemala) i Mestre en Pedagogia (UNAM, Mèxic). Doctor en Educació (La Salle, Costa Rica). Educador popular i activista en drets humans, pedagogia i educació popular en sectors indígenes, populars i de joves.

Guanyador en el IX Certamen Latinoamericà d'Assaig Polític de la revista *Nova Societat*.

FORMACIÓ DOCENT: MESTRES O TECNÒCRATES

Presenta: M. Antònia Font
Gelabert

CICLE L'ESCOLA QUE VOLEM
Educació pública: qualitat i compromís

ments de lluita i de defensa de la formació en el món del magisteri, l'activisme en els drets humans, i l'etapa més recent: indignant per les autoritats i els seus còmplices però també inspirada pels joves i alguns docents i pares.

De tot això n'extreu tres lliçons importants: els pobles no tenen veu a l'hora de decidir la seva pròpia educació. Tot allò que és substantiu, no

es discuteix, perquè no es tolera la diversitat o perquè aquesta discussió no interessa. No es pot parlar ni debatre sobre quin tipus d'educació volem, o quina casta de societat es vol construir. Deia Paulo Freire aquella frase de "¿A favor de quié educo?". Tot es redueix a la discussió d'allò tècnic, allò administratiu i allò curricular.

És imprescindible la participació ciutadana, el seu dret a

incidir en tot allò que l'afecta. La gent pot dir la seva en els consells comunitaris, i en els comitès locals, en què hi ha els pares i mares de família, el professorat i els estudiants. Les grans decisions a Guatemala estan en mans de poders transnacionals, que es consoliden a través de poders nacionals, com són els governs, amb un gran pes de la col·laboració nordamericana i l'empresariat. Gran part del poder és encara dels militars, que són factors de violència i de gran inestabilitat en el país.

A l'Amèrica Llatina hi ha un debat en l'aire: formar educadors per a crear un món diferent o formar funcionaris que fan de l'educació un mode de subsistència i únicament empren eines tècniques per a transmetre els coneixements del currículum. Hi ha mestres que fan feina per respondre a les necessitats del règim polític i econòmic; i d'altres que volen formar infants i joves per a canviar les condicions de vida i destruir la manera en què s'organitza el món.

Un fonament clau: l'educació és un dret humà

Aldana insistí molt en la importància de la formació dels docents, i parlà de tres models o enfocaments predominants: el primer és el model tradicionalista, "tal com vàrem aprendre, així ensenyam". És una visió que no és crítica, amb poc o nul aprenentatge davant de situacions reals i

del tot incapaç per a la comprensió dels nous entorns i les noves realitats dels éssers humans.

És imprescindible la participació ciutadana, el seu dret a incidir en tot allò que l'afecta

El mestre tecnòcrata: és aquell que aprèn a fer, sap molta tècnica i té molts sabers de caire instrumental, però no com a persona. No té valors, sense ideologia, sense pedagogia, només amb didàctica. Tendeix a substituir el mestre tradicional a Guatemala, no li importa la vida real. Posa l'èmfasi acrític en "l'aprendre a fer" (aprendre a

fer classe). Suposa la preeminència de la capacitació per damunt de la formació i l'èmfasi instrumental de la formació inicial docent.

El mestre humanista-social: és un tipus de docent fixat en la persona, en el trencament d'estructures, que respecta les diversitats. Entén els nous entorns, li interessa l'ésser humà d'avui, l'home i la dona concrets. Sap que el fet de la pobresa marca moltíssim com serà la persona, sobretot entre el moment del naixement de l'infant i els quatre anys, una etapa de l'aprenentatge que, a Guatemala, no rep cap tipus d'atenció per part de l'Estat, només a l'oferta privada.

Per al mestre humanista, la persona esdevé l'eix i el punt de partida i suposa un esforç en favor de rompre moltes inèrcies i costums ja adquirits.

Es basa en la necessitat de comprendre els nous entorns i el nou ésser humà, des de i per a les situacions reals. Deriva d'una formació que valora "l'aprendre a fer" dins el seu context. És, en definitiva, una formació inicial docent des d'una ideologia i plena de pedagogia.

Aquesta concepció del mestre dona molta importància al context, i es fixa en l'entorn en el qual fa feina: si és indígena, obrer o acadèmic. I en funció d'aquest, situa de manera adequada la raó de ser de la seva tasca. És un tipus de docent amb molta ideologia, plena de pedagogia, profundament política; la gran finalitat de la qual és la transformació de la societat.

Segons Aldana, a la majoria dels docents de Guatemala no els interessa ni els convé estudiar i difondre la realitat

de l'exclusió social del país. Hi ha una majoria de professorat tecnòcrata, que amaga aquesta història de violació de drets humans. Els motius pels quals no s'estudia aquesta història és perquè ens trobam en un procés de "deshistorització", en què no s'estudia la història profunda, ni les seves causes, ni les seves conseqüències, ni com es varen establir les represions... Recordà que Guatemala fa 17 anys que surt d'un conflicte intern que va deixar més de 200.000 morts. I això es nega o s'oculta. Hi ha professors que es converteixen en còmplices pel fet de no fomentar l'esperit crític; i l'educació és un projecte polític, que no està casat amb cap partit polític ni cap altre tipus d'imposició. L'educació és comprendre i canviar el món.

El ponent comentà que, fins i tot entre els seus alumnes de Pedagogia, la paraula "subjecte polític" feia por, i era percebuda amb un cert rebuig; l'índex de corrupció a Guatemala és alarmant, i afecta de ple tota la classe política del país. El ponent aclarí que sense política no hi ha educació, i que "educar és transformar el món".

També es referí a la problemàtica de molts joves de Guatemala que no tenen fei-

na, i que disposen de molt poques opcions a l'hora de construir el seu futur. Alguns emigren cap als Estats Units, i molts acaben dins el món del narcotràfic, les "tribus urbanes" o fent la vida pels carrers. Parlà de les dificultats que comporten les proves d'accés a les universitats, i de l'exclusió que suposen per a molts joves que no les han pogut superar. Més del 70% de l'educació secundària és privada, i a les àrees rurals només un 11% dels estudiants va a centres públics.

L'analfabetisme està entre el 17 i el 24%, tot i que a les zones en què viu la població indígena arriba fins al 85%. Encara que intentin invisibilitzar-ho, Guatemala és un país molt indígena en el qual

es parlen 24 idiomes. Els llocs en què viuen els indígenes és on es nega l'accés als drets humans, socials i culturals i és també on la guerra es va viure de la pitjor manera. La qüestió de l'ensenyament únicament en castellà, i no en la llengua maia, és un fre important a la seva educació. Allà, a més, el dret a l'educació és negat i el pitjor és que no es persegueix a qui el nega. Els anys d'escolarització gairebé arriben als quatre anys de promig i només un 3% de la població en l'edat corresponent és a la Universitat.

Aldana esmentà, per damunt de tot, la importància de l'enfocament humanista-social, i el qualificà de la següent manera:

- És una opció per allò humà (exclòs, empobrit, ferit emocionalment, violentat, divers, nou).
- És per damunt de tot una opció ètica i política:
 - Per una vida, un món i una educació dignes, justes, igualitàries.
 - Una educació amb claredat a favor de què i de qui es realitza.

Una formació amb un clar horitzó, el polític, però amb un

punt de partida innegociable: la persona.

El ponent acabà la seva intervenció amb algunes dades ben preocupants pel que fa a la situació de Guatemala:

- Un 30% de la població passa gana.
- Cada any, 200.000 joves cerquen feina sense èxit.
- Prop de 12.000 nins i nines guatemaltecs romanen detinguts als Estats Units.
- Dels 7 milions de nins, nines i adolescents, l'Estat només n'atén educativament 3,4 milions, un 48,5%.
- Les nines indígenes pateixen 4 tipus de discriminació: edat, situació social i econòmica, pel fet de ser dona, i per ser indígena.
- L'any 2013, hi va haver 61.000 parts amb mares d'entre 10 i 19 anys. D'aquests, 4.354 varen ser nines de 10 a 14 anys, la qual cosa és considerada com a violència sexual.
- Tenim la tercera taxa més alta d'Amèrica en mortalitat infantil. I també la tercera més alta en mortalitat materna. ■

PER UN ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ

M. Antònia Font,
secretària de Normalització Lingüística de l'STEI

Durant el curs 2015-2016 l'STEI Intersindical, juntament amb els seus sindicats de la resta dels Països Catalans i conjuntament amb la Plataforma d'Enllaçats ha posat en marxa accions per aconseguir uns mitjans de comunicació en català i la reciprocitat de les emissions a tot el territori.

Durant el mes de setembre els sindicats STEPV Intersindical valenciana, Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC) i STEI Intersindical de les Illes Balears prepararen un manifest i el presentaren a principis del mes d'octubre. És aquest manifest:

ELS SINDICATS EXIGEIXEN LA REOBERTURA DE RTVV I LA RECIPROCIATAT DE TV3 I IB3

Els resultats electorals als territoris de parla catalana han configurat unes majories de govern favorables a l'ús i la presència pública de la llengua pròpia. Afortunadament, les polítiques lingüicides del PP són ja un mal record al País Valencià, les Illes Balears i també l'Aragó. Ens trobem, doncs, en una conjuntura política nova i més favorable, quant a promoció de la llengua, des de fa molts anys.

Però malgrat aquesta conjuntura, el fet real és que en l'àmbit dels mitjans de comunicació, i sobretot en la ràdio i la televisió, no hi ha hagut, de moment, cap avanç significatiu. El panorama és especialment preocupant al País Valencià, on la RTVV, la ràdio i la televisió públiques valencianes continuen tancades, clausurats els repetidors que permetien rebre les emissions de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), és a dir TV3, Catalunya Ràdio, etc., i es continua sense cap acord per a veure la televisió de les Illes Ba-

lears, IB3. A les Illes no es reben tampoc les emissions de la CCMA, tot i que sí que hi continua emetent IB3. I a Catalunya tampoc no arriba IB3 ni, evidentment, la ràdio i la televisió valencianes.

Davant d'aquesta situació, Intersindical Valenciana (IV), Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC) i l'STEI Intersindical de les Illes Balears (STEI-i) volem mostrar la nostra preocupació per la manca de progressos visibles per a recuperar les emissions de què disposàvem fins fa poc als diversos territoris de par-

la catalana. Ara mateix, l'oferta televisiva i radiofònica arracona la nostra llengua a una presència mínima, molt llunyana d'un mínim d'un 50%, o bé quasi inexistent, com és el cas del País Valencià.

Per aquest motiu les tres organitzacions, IV, IAC i STEI demanem als tres governs implicats, valencià, català i balear, de manera immediata:

1. Al Govern valencià, recuperar amb urgència les emissions de la RTVV, la ràdio i la televisió valencia-

nes, que el govern del PP va clausurar de manera vergonyosa.

2. Reprendre les emissions de la CCMA i IB3 a tots els territoris. En aquest sentit, fem notar que els parlaments de Catalunya i del País Valencià ja han acordat la reciprocitat de les emissions en un conveni signat el 2013, acord que caldria generalitzar a totes les parts, per assegurar que totes les emissions arriben a tots els territoris.
3. De la mateixa manera, instem els governs perquè:

Totes les emissions de les ràdios i les televisions públiques siguin en la nostra llengua. L'oferta pública i privada de ràdios i televisions en castellà és massiva als nostres territoris i els mitjans públics han de complir la missió, establerta legalment i imprescindible socialment, de promoure la llengua pròpia, i de superar l'actual desequilibri radical.

Acordin la necessària col·laboració entre els tres ens públics per a la realització de programes de producció pròpia, doblatges, subtítols, etc., col·laboració que permet reduir els costos i maximitzar els resultats.

S'incentivi la creació d'una indústria audiovisual que afavoreixi aquestes emissions, com també la formació i l'ocupació dels professionals dels diversos sectors (tècnics, periodistes, càmeres, locutors, actors, productors, lingüistes i un llarg etcètera).

Per tot això, urgim els governs de Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears i especialment el govern de l'Estat espanyol a complir

l'article 11.2 de la Carta Europea de les Llengües Regionals o minoritàries, que els compromet, com a part signant, "a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima d'una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en aquesta llengua".

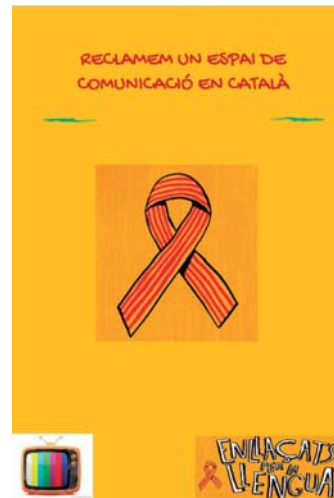
I sobretot exigim al Govern de l'Estat espanyol que abandoni la política de dificultar la recepció d'aquestes emissions que fins ara ha practicat. Com a govern respectuós amb tots els seus ciutadans i les seves llengües, no sols hauria d'assegurar la lliure recepció de les emissions en català sinó també promoure una actuació positiva perquè les ràdios i les televisions en aquesta llengua -que l'Estat hauria de considerar seva també en els fets- tinguin una presència social àmplia i normal, tal com ara ho fa només per al castellà.

Les tres organitzacions, IV, IAC i STEI, estarem al costat dels governs per fer possible la lliure recepció de tots els mitjans públics en català a tots els territoris perquè això sigui una realitat de manera immediata. Perquè ara és el temps d'uns mitjans de comunicació públics, rigorosos i en català.

València, Barcelona, Palma, 7 d'octubre de 2015

STEPV, IAC, STEI

Més endavant s'inicià la Campanya PER UN ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ dins la Plataforma d'Enllaçats per la Llengua. Es va elaborar un nou manifest que demana aquest espai i la reciprocitat de les emissions.

ENLLAÇATS PER UN ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ

Reclamen la reciprocitat de tots els canals de ràdio i televisió en la nostra llengua

La xarxa d'entitats en defensa del català d'Enllaçats per la Llengua constatem que:

Les recents eleccions a Aragó, les Illes Balears, Catalunya i el País Valencià han configurat unes majories de govern favorables a l'ús i la presència pública de la llengua pròpia.

Tot i això, no hi ha hagut cap progrés visible en el camp dels mitjans de comunicació en català, on la situació és realment preocupant: al País Valencià, la ràdio i la televisió públiques valencianes continuen tancades i continua impedit-se la recepció de les emissions de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA); a les Illes Balears tampoc no es reben aquestes emissions, i inversament, les d'IB3, la televisió de les Illes, no arriba a Catalunya, que, al seu torn, no rep les emissions d'IB3 ni, evidentment, les de la radiotelevisió pública valenciana.

Contràriament, la presència de mitjans públics i privats en castellà és aclaparadora i l'Estat, per la seva banda, no pren cap mesura per reequilibrar aquesta situació. De fet, no sols no fomenta la presència normal del català en els mitjans sinó que la dificulta i fins i tot arriba a incomplir de manera flagrant la legislació internacional que ha subscrit: la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, que, en l'article 11.2, compromet l'Estat espanyol "a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima".

Per tot això, INSTEM els governs corresponents a:

Reprendre les emissions de la CCMA i IB3 a tots els terri-

toris de llengua catalana, en la línia de la reciprocitat de la recepció aprovada pels parlaments de Catalunya i del País Valencià en un conveni signat el 2013, acord que caldria generalitzar a tota l'àrea catalanoparlant.

Recuperar amb la màxima urgència les emissions de la ràdio i la televisió valencianes que el Govern del PP va clausurar de manera vergonyosa.

Fer efectives que totes les emissions de les ràdios i les televisions públiques siguin en català. L'oferta pública i privada de ràdios i televisions en la llengua estatal corresponent és massiva als nostres territoris i els mitjans públics han de complir la missió, establerta legalment i imprescindible socialment, de promoure la llengua pròpia, i de superar el desequilibri radical actual.

Establir la col·laboració necessària entre tots els ens de comunicació dels territoris de parla catalana per a la realització de programes de producció pròpia, doblatges, subtítolacions, etc., cooperació que fomenta la nostra indústria audiovisual i permet reduir els costos i maximitzar els resultats, alhora que obre els ciutadans de cada territori a accents i perspectives diverses i enriquidores de la nostra llengua.

I, en darrer lloc, però no menys important, exigim al govern de l'Estat espanyol que, com és la seva obligació, sigui respectuós amb tots els seus ciutadans catalanoparlants i defensi els seus drets, i per tant també la seva llengua, i, conseqüentment amb això, no sols assegurar la lliure recepció de les emissions en català sinó també promogui una actuació positiva perquè les ràdios i les televisions en aquesta llengua

—que l'Estat hauria de considerar seva també en els fets— tinguin una presència social àmplia i normal, tal com ara ho fa només per al castellà.

Així mateix, convidem totes les persones, entitats i col·lectius que defensin la llengua catalana a signar aquest manifest, denunciar aquests fets i sumar esforços per revertir la situació.

Barcelona, València, Palma, Andorra, Perpinyà, l'Alguer, 24 d'octubre de 2015.

En aquests moments són moltes les entitats que han donat suport al manifest i s'hi han adherit, entre les quals hi trobam Acció Cultural del País Valencià, Acció Cultural de Menorca, Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans, la Coordinadora Obrera Sindical, Ràdio Terra_La veu dels Països Catalans, la Intersindical Jove, Edicions Tres i Quatre,

Assemblea de Mestres i Professors en Català de les Illes Balears, Fòrum Musicae, l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, Edicions Documenta Balear, l'Espai Mata de Jonc, l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal, Vilaweb Catalunya Nord, l'Institut d'Estudis Eivissencs, Edicions del País Valencià, l'Associació d'Amics de la Bressola, l'Associació Cívica per la Llengua El Tempir, La Bressola, Castelló per la Llengua, Catalans sense fronteres, Enllaçats No Acatem, Escola Valenciana_FEV, Federació d'Organitzacions de la Llengua Catalana_FOLC, Intersindical-CSC, Intersindical Valenciana, Òmnium Cultural de l'Alguer, Plataforma per la Llengua, STEI Intersindical, STEPV-iv, USTEC-STEs (IAC), Fundació Randa Lluís Maria Xirinacs, Intersindical Alternativa de Catalunya, APROCAT_Associació per la Promoció del Català, PSM Més

JORNADA ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ

CIUTAT DE MALLORCA
18 I 19 DE DESEMBRE DE 2015
SALA D'ACTES DE L'EDIFICI SA RIERA DE LA UIB

DESTINATARIS: professionals de la comunicació, mestres, professors i públic en general. La jornada és oberta i gratuïta, prèvia inscripció. Aforament limitat.

INSCRIPCIONS: www.stei.cat
www.steiformacio.com

MÉS INFORMACIÓ: TEL. 971 91 00 60

Ho organitzen: **STEI** INTERSINDICAL

Hi col·laboren: **UIB** | escola de formació i sirjans didàctics | **aei** ASSOCIACIÓ EDUCATIVA DE LES ILLES | **DE** ASSOCIACIÓ DE DONES EDUCADORES DE LES ILLES BALEARS | **ENLLACATS PER LA LLINGUA**

per Menorca, Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana_CAL, Ateneu Pere Mascaró, Candidatura d'Unitat Popular_CUP, Entesa Eivissa (PSM-Entesa/Més), Esquerra Republicana del País Valencià_ERPV, STAS-Intersindical Valenciana (Treballadors Administració i serveis públics), UGT de Catalunya, Jubilats per Mallorca, Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya_JERC, Associació Llengua Nacional, Revista Llengua Nacional, Assemblea Nacional Catalana_ANC, Associació Ona Mediterrània, Associació Cultural Cap Vermell, FETE UGT-Illes Balears, Associació Cultural Al Mayurqa, Associació Intercultural Llatins per Catalunya, ACPV-Casal Jaume I d'Elx, Ara o Mai Associació per la Independència.

Per donar força a la campanya d'Enllaçats, l'STEI Intersindical organitzà aquesta Jornada, el desembre de 2015 a Palma, en el marc de la Campanya PER UN ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ que feim amb la Plataforma ENLLAÇATS per la LLENGUA on hi ha integrades entitats, sindicats i organitzacions de tot el territori dels Països Catalans.

La normalització de la llengua i la cultura passa per normalitzar els mitjans de comunicació a tot el territori. Volem treballar també pel compliment de la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries, que, tot i que no és molt contundent en la defensa dels drets lingüístics i culturals, sí que reconeix el dret de la reciprocitat de les emissions de les televisions públiques que emetin en la mateixa llengua.

Fa estona que l'STEI Intersindical treballa per avançar en aquest objectiu. El 2012 l'STEI Intersindical, amb l'Assem-

blea de Mestres i Professors de les Illes Balears i un representant de Drets Humans de Mallorca, anàrem al Parlament d'Estrasburg i el 2014 al Parlament de Brussel·les per denunciar la vulneració dels drets de la comunitat lingüística catalana a les Illes Balears per part del govern Bauzá, i l'incompliment dels preceptes de la Carta Europea de les Llengües per part del Govern de l'Estat. El 2016 ha arribat als governs estatals i autonòmics les declaracions dels ministres de la unió europea que diuen que els plans plurilingües no han d'afectar la normalització de les llengües pròpies i que els governs han de treballar per la plena normalització de les llengües pròpies.

Els objectius que l'STEI es va fixar per aquestes Jornades eren:

1. Incidir en la importància dels mitjans de comunicació en català en el procés de normalització lingüística.

2. Treballar per normalitzar l'entorn escolar on els mitjans de comunicació hi tenen un paper fonamental.

3. Actualitzar la informació de com estan els mitjans de comunicació en català arreu del territori.

4. Conèixer quines són les passes tècniques, legals i polítiques que s'han de fer per aconseguir la reciprocitat de les emissions de les televisions públiques en català.

5. Debatre quines són les grans línies del model de ràdio, premsa i televisió que volem i necessitam.

6. Definir els avantatges d'aquest espai de comunicació català i en català.

7. Analitzar la funció dels mitjans de comunicació com a constructors d'un marc de referències culturals i les seves conseqüències damunt el sistema educatiu.

8. Fer palès que la utilització dels mitjans de comunicació com a instruments de suport pedagògic són eines per al refermament d'un espai compartit de referències culturals comunes.

9. Posar en contacte professionals dels diferents mitjans i de diferent lloc del territori perquè es coneixin i estableixin noves aliances.

10. Elaborar unes conclusions i presentar-les juntament amb la recollida de signatures i adhesions d'entitats i persones en acabar la campanya d'ENLLAÇATS x LA LLENGUA- als respectius governs del País Valencià, les Illes Balears i el Principat de Catalunya.

Les Jornades anaren molt bé i al final en traguérem una important conclusió que volem treballar i dur endavant amb la Plataforma d'Enllaçats per la llengua. Vegem ara un resum de les ponències i taules rodones que s'hi feren. ■

Per la constitució d'un consell de l'ESPai DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ

M. Antònia Font,
secretària de Normalització Lingüística de l'STEI

Una de les principals conclusions de la Jornada Espai de Comunicació en Català, celebrada a Ciutat de Mallorca el 18 i 19 de desembre de 2015, és la proposta de constitució d'un CONSELL DE L'ESPai DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ, integrat per representants dels governs de cada un dels territoris.

Amb aquest Consell volem contribuir a vehicular i difondre, amb normalitat, un repertori bàsic de referències socioculturals susceptibles d'arribar a ser conegudes i compartides arreu del territori on es parla la llengua catalana.

Els nous governs del País Valencià i de les Illes Balears constituïts després de les eleccions de maig de 2015, així com el govern de la Generalitat de Catalunya, s'han mostrat favorables a la reciprocitat de les emissions de les ràdios i televisions públiques que utilitzin la llengua catalana. D'altra banda, la gran transformació cultural i comunicativa derivada de l'era digital i de l'internet global, planteja nous reptes

en un context altament competitiu en els fronts combinats de llengua, comunicació i cultura, cosa que exigeix més que mai mancomunar poders, imaginació i recursos.

Un cop analitzada, durant la Jornada a Palma, la situació de les ràdios, les televisions, la premsa escrita, la digital i les xarxes socials, i havent escoltat els professionals de la comunicació i algun responsable polític sobre els aspectes tècnics, legals i polítics, perquè aquest espai sigui possible, el professor Josep Gifreu va fer una proposta general per a avançar en l'assoliment d'aquest objectiu.

En aquest sentit, caldria treballar políticament per a la institucionalització de l'espai de comunicació en català creant un CONSELL que passés a ser la instància central de la institucionalització d'aquest espai i que fos capaç de donar resposta a les actuals exigències dels ecosistemes comunicatiu, cultural i lingüístic. Es proposa la creació d'un organisme estable amb competències delegades per part dels governs de la Generalitat de

Catalunya, la Generalitat del País Valencià i el Govern de les Illes Balears, en una primera fase i dels Governos d'Aragó, d'Andorra i dels estats dels quals depenen L'Alguer i Catalunya Nord, en una segona fase, per a l'establiment de polítiques de comunicació compartides i la supervisió de línies d'actuació en àmbits estratègics i comuns relatius als mitjans i a la producció, disponibilitat i circulació de continguts, sobretot audiovisuals i multimèdia.

El CONSELL hauria de vetllar per la construcció i potenciació d'un espai unitari i poliètipic, és a dir, compartit i alhora divers, de la comunicació en català tant per al territori com per al ciberespai. Els objectius generals podrien concretar-se en els següents:

- La presència hegemònica de la llengua en l'ecosistema de la comunicació disponible per a la catalanofonia.
- La inclusió de tots els actors i interlocutors de la catalanofonia, independentment del lloc d'origen

o de residència o de la seva adscripció a una ideologia o a una particular comunitat política.

- L'exigència de qualitat en els béns i serveis de comunicació en català.
- L'adopció de mesures de foment per afavorir l'accés en les millors condicions a la creació i circulació dels mitjans i dels béns i serveis de comunicació en català.
- L'adopció de polítiques coordinades per fer sostenibles al ciberespai la creació, la innovació, la producció i circulació de continguts audiovisuals i multimèdia en català en tots els gèneres.

Per posar en marxa aquesta proposta del professor Josep Gifreu i de la resta de membres participants a la Jornada i continuar treballant per l'ESPai DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ, en col·laboració amb la Plataforma d'Enllaçats per la Llengua, s'ha decidit a cada part del territori, demanar hora per parlar amb els governs de la Generalitat de Catalunya, la Generalitat del País Valencià i el Govern de les Illes Balears. ■

ESPAI DE COMUNICACIÓ EN CATALÀ:

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

caprici o necessitat

La primera conferència va ser la de Josep Gifreu, professor emèrit de la Universitat Pompeu Fabra, titulada “Espai de comunicació en català: caprici o necessitat”. El ponent començà la seva intervenció amb l'agraïment a l'STEI Intersindical, organitzador de les Jornades i es referí, en primer terme, a l'encert del Manifest que els sindicats de l'àmbit dels Països Catalans (USTEC-STES del Principat, STEPV Intersindical valenciana i STEI Intersindical d'Illes Balears) havien fet públic feia poc. Al manifest es reclama un espai de comunicació en català. Digué que aquesta era una qüestió que havia estat silenciada al llarg dels darrers anys i que havia estat una font de conflictes i de problemes polítics.

El ponent parlà, en un primer apartat, dels **“reptes i les incerteses d'un espai desarticulat”**, i digué que ens trobam ara mateix amb molts elements d'incertesa. Segons Gifreu, estem molt lluny de la norma, d'una llengua de rang mitjà, ja que du-

rant molt de temps hem patit una desarticulació infligida i persistent, a mans dels poders de l'Estat i també del mercat espanyol.

En un segon apartat de la seva conferència, el professor parlà del **“paisatge després d'algunes batalles”** que s'obria davant nostre, i es referí als greus efectes de l'apujada de l'IVA per als productes culturals fins al

21%, o de les tàctiques de terra cremada que havien emprat els governs que estaven en mans del Partit Popular. La pèrdua de la reciprocitat entre TV3 i la Radio televisió valenciana (RTVV) a cada un dels seus territoris n'era una de les proves més evidents.

En aquest aspecte, remarcà que l'Estat espanyol, des de fa molts d'anys, està a favor

d'un estat unitari, monolingüe, que reconeix una sola nacionalitat, amb la preeminència de certes elits i amb una hegemonia total de l'espanyol en els grans mitjans de comunicació, sobretot a la televisió. Això explica, per exemple, la distribució discrecional i arbitrària dels canals de la TDT, la pràctica de l'amiguisme i la negació de la presència del català en les emissions en aquells territo-

ris amb llengua pròpia distinta de l'espanyol.

La lluita per l'hegemonia de la llengua catalana és una lluita irrenunciable. Les polítiques per la llengua s'han de convertir en accions centrals de l'exercici del poder.

El tercer apartat que tractà feia referència a les **“prioritats d'una política coordinada de la llengua”**, i es referí a les darreres dades que havia aportat el darrer Informe CRUSCAT que s'havia presentat recentment, amb llums i ombres pel que fa a l'ús de la llengua catalana. L'estudi havia fet un seguiment constant i sistemàtic a tots els territoris del nostre domini lingüístic, i posava de manifest que es produïa un increment de l'ús de l'espanyol i que el català tenia mancances greus a les xarxes socials i, sobretot, en els mitjans de comunicació. Falta l'estudi de l'ús del català a les xarxes socials per detectar com s'exerceix el poder sobre les llengües avui.

La lluita per l'hegemonia de la llengua catalana és una lluita irrenunciable

Gifreu es mostrà molt taxatiu quan afirmà que “la bellesa de les llengües sense estat és una entelèquia”, i que la veritat dels estats es manifesta a tot arreu, i d'una manera molt evident en l'estatus de la llengua. Comentà, a tall d'exemple, que el Senat francès, recentment, havia enterrat la ratificació de la Carta Europea

de les Llengües regionals, ja que, si es respectava el contingut d'aquesta Carta, “es trencaria la unitat nacional francesa”.

Segons el ponent, davant totes aquestes realitats, el que es requereix és una nova frontera, una política de llengua coordinada, tal com preveu el Tractat d'unió de neerlandesos i francesos. Aquesta política coordinada hauria de contemplar els següents apartats:

- * Una política d'estatus legal i social de la llengua.
- * L'escola i l'ensenyament.
- * La política dels mèdia.
- * La llengua de l'Administració.
- * La llengua de la cultura.
- * La llengua de la vida social i econòmica.

Gifreu es referí també, en un altre apartat de la seva xerrada, a les **“prioritats d'una política coordinada dels mèdia en català”** i denuncià que els grups privats de televisió ignoren el català i la diversitat lingüística en els seus programes, amb una presència permanent d'emissions en espanyol en territoris de llengua catalana. S'està produint, per tant, una ocupació dels mercats de la informació, on la llengua pròpia del territori és la llengua catalana, i per tant cal que s'articulin mesures de coordinació entre els mitjans que emeten en català.

A la darrera part de la seva conferència, el ponent es referí a la “necessitat de la construcció d'un nou espai de comunicació en català”, i titllà de molt oportú el Manifest que havien elaborat els sindicats de l'ensenyament de l'àmbit dels Països Cata-

lans (USTEC-STES, STEPV i STEI), ja que, al seu parer, “aporta un nou valor afegit”. Es demanà, sobretot, quines garanties tenen els joves dels nostres territoris, després de la seva etapa escolar, per a poder viure amb normalitat la seva condició de catalano-parlants.

Parlà del Manifest dels sindicats fet públic el mes d'octubre de 2015 i destacà, per damunt de tot, les tres línies de compromís que havia establert: en primer lloc, l'exigència que els governs garanteixin les emissions en llengua catalana; en segon terme, la necessitat de la col·laboració dels diferents ens públics per fer programes de producció pròpia; i en tercer lloc, l'articulació d'una indústria audiovisual -i de doblatge- forta i competent en la nostra llengua. La reciprocitat de les emissions entre els distints territoris del nostre domini lingüístic seria, com a punt de partida, una primera solució de mínims. Seria necessària també una nova actitud de l'Estat i que tots els governs se sentin responsables d'aquest espai comú.

Gifreu insistí en la necessitat d'aprofitar la conjuntura actual, amb uns governs tant a la Generalitat de Catalunya, com a la Generalitat valenciana i al Govern de les Illes Balears sensibles a la qüestió de la llengua catalana, per a la institució d'un espai de comunicació en català unitari que, a més, fos “polièptic”; això és, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, “que té diversos representats, de diverses espècies”.

El conferenciant acabà la seva intervenció reclamant la creació d'un Consell de l'espai de comunicació en català que es pugui convertir en la

instància central de la reconstrucció d'aquest espai, capaç de donar resposta a les actuals exigències dels ecosistemes comunicatiu, cultural i lingüístic del català que hauria de treballar tots aquests apartats:

- * La presència hegemònica de la llengua catalana.
- * La inclusió de tots els actors i interlocutors de la catalanofonia.
- * L'exigència de qualitat en els béns i serveis de comunicació i cultura.
- * L'articulació de mesures de foment per a afavorir l'accés a tots els mitjans en les millors condicions.
- * La possibilitat de fer sostenible en el ciberespai la creació, la innovació, la producció i la circulació de continguts en català en tots els gèneres.

ara és bon moment per fer tot això. I és ara, no cal que siguem independents per fer-ho

Gifreu va cloure la seva xerrada dient que “ara és bon moment per fer tot això. I és ara, no cal que siguem independents per fer-ho. S'han d'obrir converses. Fer doblatges. Establir models d'acció coordinada davant la comunicació. Aprofitar els recursos. La línia unitària de treball que aquí s'ha exposat no és un caprici, sinó una necessitat de tots els territoris on parlem el català”. ■

Entre la premsa escrita, la digital i les xarxes socials:

LA NOVA COMUNICACIÓ

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

La primera taula rodona de les Jornades es titulava “Entre la premsa escrita, la digital i les xarxes socials: la nova comunicació”. Va comptar amb la presència de Cristina Ros, directora de l’*Ara Balears*; Miquel Serra, director del diari *Última Hora*, des de 1996 director del *Diari de Balears*, que va ser el primer diari en català fet a les Balears; Joan Riera, sotsdirector del *Diario de Mallorca*; Francesc Viadel, sociòleg, professor de la Universitat Blanquerna i periodista de *La Veu del País Valencià*; i Benjamí Villoslada, director de desenvolupament tecnològic del Govern de les Illes Balears i un dels pares de la xarxa social “Menéame”. El moderador de la taula rodona va ser el periodista Jaume Oliver.

La idea d’aquesta taula, segons va ex-

pressar el moderador, era en primer lloc deixar que els convidats ens fessin una radiografia de com veuen l’estat de la premsa escrita en català.

Cristina Ros, directora de l’*Ara Balears*, exposà la primera discussió: en paper o digital? Comentà que la tria de l’*Ara Balears* ha estat fer en paper els caps de setmana, un tipus d’edició que es manté estable mentre, per la seva banda, les consultes a

internet han augmentat. La periodista digué que editar un diari en català és una tasca heroica per les raons següents: perquè no hi ha hagut polítiques de promoció dels mitjans en català; i perquè l’escola ha alfabetitzat, però han mancat polítiques de llengua amb objectius com fer país, amb la llengua no com a bandera, sinó amb la intenció de fer-ne una llengua d’ús; o el de crear un diari de reconeixement, un diari

que pren posició davant els atacs a la llengua, la memòria històrica, o com millorar el país.

Esmentà també que com que els diaris han nascut en un moment de política adversa i encara hi falta una política de país, hi manca compromís social.

Francesc Viadel, sociòleg, professor de la Universitat Blanquerna i periodista de *La Veu del País Valencià*, començà la seva intervenció dient que als anys seixanta hi va haver intents de crear mitjans en català, com per exemple revistes com *Saó* (anys setanta). És l’època del naixement d’una revolució política i cultural amb representants com Raimon, Ovidi. Amb la Transició apareix el PSPV, la Llei de Normalització i el Canal 9, que va néixer bilingüe; però amb el Partit Popu-

lar arriba el destarotament, la Televisió es castellanitza completament, apareixen les sèries amables, l'humor és poc corrosiu, els concursos, i, finalment, arriba el tancament. L'únic cas, juntament amb la Televisió grega, de televisió pública que tanca. A hores d'ara resisteixen *Saó*, *El Temps*, i apareix l'oportunitat del ciberespai que obri moltes possibilitats.

Viadel comentà que *La Veu del País Valencià*, que rep 140.000 visites al mes, pretén esser la veu del país, no com *VilaWeb* que pretén esser la dels Països Catalans. També esmentà que ara ha arribat un canvi de govern, després d'haver patit vint anys de Govern popular, i que continua havent-hi dificultats per reobrir el canal públic. Mentrestant, el Govern de la Generalitat espera els resultats de les negociacions posteriors al 20D, per a possibles canvis de coalicions de govern.

Acabà la seva intervenció dient que l'espai dels mitjans de comunicació en català lluita contra l'aspecte sociolingüístic, *-La Veu té lectors joves que no llegeixen paper-*, i contra els recursos. El que ens cal és aprendre a ser autosuficients.

Miquel Serra, director d'*Última Hora*, exposà que cal distingir entre els mitjans públics i els privats. En aquests darrers en català, tot són problemes, mentre que en castellà tot va a favor. És el cas del *Diari Balears*, que aconseguí premis importants, que era un bon producte, però que sempre va anar contra corrent. Comentà que, en aquests fets, creu veure-hi problemes de manca de cultura.

Des del cantó positiu, esmentà el cas del *Sóller*, una publi-

cació setmanal, amb una redacció petita, però professionalitzada, amb petits beneficis i, per tant, sostenible. Amb la qual cosa, va concloure que la llengua no és un problema, si hi ha una necessitat real del producte.

Joan Riera, subdirector del *Diario de Mallorca*, partí de la realitat que la premsa en català no ha quallat a les Illes, però el que sí que s'ha consolidat són els mitjans audiovisuals públics; i que si la premsa no ha quallat, és perquè no és rendible. Comentà

el cas del grup que edita un diari com el *Regió 7*, i que és rendible perquè allà, a Catalunya, hi ha prestigi del català.

Per exposar les raons de la no viabilitat del negoci de la premsa en català, cità un estudi sociolingüístic del professor Joan Melià; i concloué la seva intervenció dient que si hi hagués demanda, no hi hauria cap problema per fer premsa en català.

Benjamí Villoslada, director general de Desenvolupament Tecnològic del Govern de les Illes Balears, començà amb la cita "Think outside the box", dient que cal pensar en noves idees, cal esser creatiu, cal anar més enllà. És la immersió digital que canvia un munt de costums, introdueix moltes coses noves, com és el cas de Facebook que, en un instant, publica articles. Segons Villoslada, l'audiència no està en el lloc propi, la gent es mou amb el mòbil i, si vol una foto, connecta amb Instagram.

Proposà també, des de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears, d'oferir un espai al Youtube si es feia en català. ■

LA RÀDIO: mans lliures, immediatesa i proximitat

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

La sessió del dissabte dia 19 de desembre va començar amb una taula rodona al voltant de “La ràdio: mans lliures, immediatesa i proximitat”, que comptà amb la participació de Sara Riera, corresponsal de Catalunya Ràdio a les Illes Balears; Tomeu Martí, director d’Ona Mediterrània; i Xavier Milian, de Ràdio Terra, la ràdio dels Països Catalans. L’acte va ser moderat per Toni Gomila, representant del Sindicat de Periodistes.

Sara Riera començà la seva intervenció fent referència al títol de les Jornades, això és a la necessitat d’un espai de comunicació en català, que calia enfortir-lo i consolidar-lo, que les ràdios en català es poguessin escoltar a tot arreu i que no es podia ajornar més la recuperació dels mitjans de la ràdio i la televisió valenciana. Digué que com més oferta hi hagi de ràdio en la nostra llengua, més gran serà el seu consum i el producte serà d’una millor qualitat. Insistí també en la necessitat del restabliment de la reciprocitat entre tots

els mitjans del domini lingüístic català.

Pel que fa a la presència de Catalunya Ràdio a les Illes Balears, Riera comentà que “la nostra graella aquí funciona”, després de 32 anys d’existència d’un servei públic de qualitat. En aquest aspecte destacà que tant els periodistes com els lingüistes de la casa hi col·laboren “fent una molt bona feina”.

Riera es lamentà que fa una partida d’anys que es pateix un greuge important amb la pèrdua de la recepció a les Illes Balears de Catalunya Informació, un mitjà en el qual diàriament hi ha presència del que passa a la nostra Comunitat, però que per altra banda s’havia pogut mantenir la recepció de Catalunya Música. “Estaria bé recuperar, per a la ciutadania de les Illes Balears, l’emissió de Catalu-

nya Informació que emetia pel 98.0 les 24 hores del dia i connectava el territori i es complia així amb el dret a la reciprocitat de les emissions de ràdios i televisions públiques en llengua catalana. Això no entraria en contradicció amb altres ràdios que funcionen a Mallorca i s’establiria una competència sana que l’únic que faria és augmentar la qualitat de totes les ràdios des del moment que els

oients podrien triar la que més els agradàs”. La ponent va expressar que els estats “no ens han estat mai gaire amics” i que el que cal és que treballem de valent entre nosaltres. Finalment, celebrà que feia pocs dies que les Illes havien recuperat la possibilitat de poder veure el Canal 33, el K3 i el 3/24.

Es pateix un greuge important amb la pèrdua de la recepció a les Illes Balears de Catalunya Informació

Xavier Milian, de Ràdio Terra, explicà la voluntat de la seva emissora de ser un mitjà per internet que oferís informació d'igual interès a tot el territori del nostre domini lingüístic. Des de la modèstia, comentà que en aquests moments eren un conjunt de 421 socis que feien possible el funcionament de Ràdio Terra amb el pagament d'una quota anual.

Milian explicà que els trets que defineixen el projecte de Ràdio Terra eren, entre d'altres, el d'un mitjà de caràcter professional per dignificar i posar en primer pla els pobles i les persones, per connectar les veus de les comarques, el coneixement, la cultura i les realitats del país. Una ràdio que, partint de Reus, on hi ha la seu de l'associació abasti tots els Països Catalans, variada i plural, en la recerca del debat, el contrast i l'anàlisi, amb participació directe dels oients en les diferents modalitats.

Ràdio Terra, segons Milian, també vol fer feina en la transformació social, en el descobriment de noves realitats, dels projectes que mereixen ser destacats, de les reflexions que ja són tema de debat col·lectiu però que els mitjans tradicionals encara no han gosat tractar. També parlà de trets com el de ser una ràdio autogestionada, professional, de periodisme social, feta amb criteri, i que s'oposàs a la uniformització lingüística dels mitjans de comunicació.

En la darrera part de la seva intervenció, Milian va fer una crida a trencar prèviament el

model de Països Catalans que tenim, encara massa esclaus de barreres administratives, i que el que calia era trencar les barreres psicològiques d'uns poders públics “que ens volen fer pensar amb els límits d'un àmbit territorial concret”, i aprofitar el marc comunicatiu il·limitat que ens ofereixen les noves tecnologies i les xarxes socials.

Tomeu Martí agraià la invitació de l'STEI a les Jornades i, tot seguit, exposà quin era el model d'Ona Mediterrània. Comentà que la iniciativa de posar en marxa aquesta ràdio va néixer com a conseqüència del tancament de la Televisió de Mallorca i de l'emissora Som Ràdio. La primera part de la campanya consistí en la idea de crear una empresa, una associació cultural que en un primer moment comptava amb 600 socis, -en aquestes dates ja arriba a 1.000 membres -, i que des del mes de desembre de l'any 2013 va començar les seves emissions.

Martí esmentà quins eren els trets més destacats d'Ona Mediterrània, d'entre els quals destacà els següents:

- * Fer una ràdio generalista, d'informació i d'entreteniment, i de qualitat.
- * Ser la veu dels moviments socials.
- * Convertir-se en l'aparador cultural de les Illes Balears, com en el seu moment va ser Som Ràdio, sobretot pel que fa a la música en català.
- * Esdevenir un grup mediàtic de la societat civil mallorquina.

El ponent donà també a conèixer quines eren les línies de creixement de l'empresa

Ona Mediterrània, com era el cas de l'edició del Diari de Balears, en què s'editaven en paper alguns números especials amb motiu de festivitats importants, com el Dijous Bo, o les festes de Sant Antoni o de Sant Sebastià; l'aliança amb ràdios municipals, per a enfortir la bona tasca que en una època molt difícil havia fet la premsa forana; i l'accés a les plataformes audiovisuals, a través d'internet.

Va fer una crida a trencar prèviament el model de Països Catalans que tenim

Tomeu Martí posà molt d'èmfasi en la necessitat de mantenir la coherència entre l'ensenyament i la resta de sectors i d'entorns de la nostra societat, sobretot en relació als joves de les nostres illes, que han conegut i après una presència sòlida i atractiva del català a les escoles i als instituts, però que després veuen que aquests usos són cada cop menys presents a molts àmbits de la nostra societat.

Segons Martí, aquest aprenentatge lingüístic ara té una eficiència limitada; digué que “el que s'aprèn s'ha de solidificar”, perquè si no el que es produeix és que ens trobam amb un “analfabetisme de recaiguda”, això és catalanoparlants que deixen de ser-ho per manca d'ús de la llengua a molts usos socials. Acabà la seva intervenció dient que el que cal és fer tot el que es pugui, treballar de manera àrdua, i aprofitar qualsevol opció de capillaritat i transversalitat. ■

La normalització lingüística dins i fora de l'escola.

Mitjans de comunicació i entorn escolar

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

La conferència del dissabte dia 19 va anar a càrrec de Bernat Joan, sociolingüista, catedràtic de llengua i literatura catalanes i escriptor. El va presentar Magdalena González, membre fundador d'Enllaçats per la Llengua i presidenta del Forum Musicae. El títol de la conferència era "La normalització lingüística dins i fora de l'escola. Mitjans de comunicació i entorn escolar".

Bernat Joan començà la seva xerrada mentre es preguntava si era adient plantejar la disjuntiva entre escola i mitjans de comunicació, ja que si la nostra llengua gaudís d'un àmbit d'ús normal, la seva presència a distints entorns no seria fragmentària; per tant, aquesta discussió esdevindria supèrflua. Incidí en que aquest ja era un primer símptoma de anormalitat del català en els nostres territoris.

El ponent insistí en fer una crida a trencar els prejudicis previs i a analitzar si creïem que el sistema educatiu de les Illes Balears estava normalitzat de debò, ja que al seu parer hi havia moltes

mancances. Sobretot posà l'èmfasi en fer veure a l'auditori que era fals que a molts centres educatius s'acomplís el 50% del que marca el Decret de mínims. També es preguntà quina era la consi-

deració que hauria de tenir una classe o un període lectiu per a ser considerat "en català", ja que hi havia moltes variables. A més, remarcà que hi havia molts àmbits educatius que no eren la classe

pròpiament dita, i en aquests altres espais les pautes sociolingüístiques dels nostres alumnes eren molt diferents.

Bernat Joan expressà que el català hauria de ser, en el nostre sistema educatiu, la llengua vehicular *de facto*, no de manera nominal, i que s'havien de donar les condicions necessàries per a l'assoliment del seu ús en plena normalitat. Amb aquest objectiu, remarcà que calia millorar molt la formació del professorat, amb l'aportació de la psicologia social, perquè fos capaç de veure's des de la perspectiva de si mateix.

Era fals que a molts centres educatius s'acomplís el 50% del que marca el Decret de mínims

El conferenciant insistí també en la necessitat d'un pacte per l'educació, que fos capaç d'establir una política educativa de llarga durada, en el qual la llengua vehicular fos la catalana, sobretot si vivim en un entorn en què hi ha tanta diversitat lingüística. El que no pot ser de cap de les maneres, digué, és que seguim vivint "amb la dislocació mental que tenim ara", a causa del fragmentarisme lingüístic que patim. "En el cas de Suïssa", això no passa, reblà.

Joan, fent referència a la ponència inaugural del professor Gifreu en què estudiava el nombre d'hores que ens passam al dia amb els productes tecnològics, digué que la nostra relació amb els mitjans de comunicació ja "és vitalícia" i que, per tant, la

presència del català a les xarxes socials i la configuració d'un espai de comunicació en la nostra llengua eren l'aposta de futur. En aquest sentit, expressà que el moment polític que es vivia en aquests moments, amb Governos propers en els territoris de l'Estat espanyol i sensibles a la llengua, era més que adient, pel fet de comptar ara amb "una permeabilitat política que abans no teníem".

Digué que els poders públics han de treballar per l'accessibilitat i pel foment de la reciprocitat entre els diferents mitjans de la catalanofia, com fa el Consell Nòrdic, en què a tot l'entorn del nord d'Europa poden rebre les ràdios i les televisions d'aquella zona. Pel que fa als aspectes legislatius, comentà les dificultats que suposava per al català l'existència de set legislacions diferents, amb set graus diferents de rigor i de presència de la

llengua, únicament comparable a la situació del kurd al Kurdistan.

Bernat Joan denuncià també de quina manera els mitjans de comunicació privats no respectaven, en les seves emissions en els territoris amb una llengua oficial distinta del castellà, la presència d'aquesta altra llengua en les seves programacions. Considerà que calia, en aquests casos, una intervenció pública en els mitjans privats, com es fa al Canadà o a Suïssa, en què s'exigís la presència de la llengua catalana, en el nostre cas.

El ponent plantejà preguntes com les següents: és una excusa que siguin privades, a l'hora d'exigir una intervenció dels poders públics? No són també un servei públic? I com a servei públic que són, no han de fomentar l'ús de totes les llengües oficials del territori en què emeten? Bernat Joan manifestà que, da-

vant aquests fets, no calien tantes contemplacions ni tants escrúpols.

En la darrera part de la seva intervenció, Bernat Joan digué que "la normalització del català no seria completa mentre estàssim lluny de "les tres P": això és, poder disposar de Premsa, Policia i Pornografia en la nostra llengua", i que aquest objectiu encara no s'havia assolit. Pel que fa a l'espai de comunicació, comentà que en aquest moment es trobava en una fase de construcció i que ens obria la possibilitat, si ho sabíem fer bé, de poder arribar a un mercat de 12 milions de persones. Per tant, les opcions que ens oferia eren immenses i calia treure-li el suc, perquè aquí també s'hi juga molt el futur de la nostra llengua i és un entorn en el qual els nostres joves, els que ja han abandonat la seva etapa escolar, hi naveguen cada dia un bon grapat d'hores. ■

TELEVISIÓ I RECIPROCIAT: la força de les imatges

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

La tercera taula rodona de les Jornades anà sobre "Televisió i reciprocitat: la força de les imatges", un acte que comptà amb la presència d'Amàlia Garrigós, periodista i treballadora de la clausurada Ràdio televisió valencianes; Andreu Manresa, director general de la Radiotelevisió pública de les Illes Balears (IB3); Margalida Solivellas, corresponsal de TV3 a les Illes Balears; i Pau Fons, director de RTVE a les Illes Balears. El moderador va ser Ferran Gomila, president de l'Associació Voltor. Hi havia d'assistir també en Vicent Sanchis, però per problemes de boires a l'aeroport no va poder sortir en tot el matí de l'aeroport de Barcelona.

Amàlia Garrigós començà dient que la seva casa (en referència a la ràdio i la televisió valencianes) estava "enderrocada", i agraià a Andreu Manresa, nou director d'IB3, que hagués escollit la pel·lícula "Pa negre" per a reprendre les emissions de cinema en català a la televisió autonòmica balear. Digué que ens tenia una "sana enveja", també pel fet de comptar en el Govern de les Illes Balears amb una persona com Esperança Camps.

Pel que fa a la situació del que es viu al País Valencià digué que és una anomalia democràtica, després d'haver entrat des de fa molts anys en un bucle molt perillós; ens explicà que tenen 31 freqüèn-

cies pendents d'adjudicar des de l'any 2011, un 70% d'emissores pirates, i el que li semblava impossible era que no hi hagués capacitat o voluntat política per posar en marxa una cosa tan fàcil com seria la reciprocitat entre els canals catalans i els valencians. Denuncià, sobretot, que hi hagi un territori amb dos milions de parlants d'una llengua autòctona i oficial que no tengui al seu abast uns mitjans de producció propis. En aquest aspecte, lamentà, "som els pioners".

Garrigós posà de manifest l'aïllacionisme lingüístic que patia el País Valencià i els atacs de tota mena que havien patit els mitjans en català; d'entre els quals *El Temps*

havia sobreviscut. Malgrat tot, comentà que els nous temps ens oferien signes d'esperança, com era el cas de *La Veu del País Valencià*, les noves ràdios que emetien per internet o el bon paper que havia jugat en tot moment Vilaweb.

Posà de manifest l'aïllacionisme lingüístic que patia el País Valencià

També anuncià com a notícia molt positiva la redacció de la nova llei de la Ràdio i la Televisió Valenciana que estarà enllestida en sis mesos, un dels compromisos que havia adquirit el nou Govern de la Generalitat valenciana, encapçalat per Ximo Puig. Digué que, amb l'apagada del senyal de RTVV, s'havia produït un retrocés als temps predemocràtics, amb una voluntat clara d'anular la identitat pròpia del país i les seves ganes de viure.

La periodista va voler posar en valor la tasca formidable del professor Gifreu, la seva

feina com a investigador de la comunicació des de l'òptica de l'estructura comunicativa, la seva labor en la recerca i l'estudi de la llengua i la cultura catalanes des de la perspectiva de la construcció d'un espai comunicatiu comú i propi entre els territoris del mateix domini lingüístic.

També digué que el nostre és un país “desconnectat de nord a sud”, i que el que ens cal és un estat protector i valador de la nostra llengua; i que el nostre mercat cultural és un valor a l'alça, pel seu gran valor simbòlic, i que l'havíem d'aprofitar, tal com fan les comunitats nòrdiques amb el finès i el suec.

Acabà la seva intervenció dient que hi ha tres pilars bàsics en l'ús de la llengua perquè aquesta sigui útil: l'ensenyament a les escoles, els mitjans de comunicació, i l'exemplaritat referencial de l'estat que ha de saber prestigiar-la.

Andreu Manresa començà el seu torn expressant la seva solidaritat i el suport a Amàlia Garrigós i a tots els companys de la Ràdio i la Televisió Valenciana que s'havien quedat sense feina, i volgué deixar clar d'entrada que ell era, abans de tot, un periodista. Digué que, durant molt de temps, havia percebut una certa hostilitat cap a IB3 i que sabia de molta gent que expressava amb orgull que no la tenia ni tan sols “sintonitzada”.

El mateix Manresa comentà que “durant 4 anys havia estat vetat per a anar a IB3”, i que el que a partir d'ara pretenia amb el càrrec de director de l'ens era que fos “un mirall del món”, l'expressió de les Illes Balears, en la qual la gent se sentís representada.

Els reptes que Manresa comentà que es plantejava en

el nou càrrec feien referència a la necessitat d'acabar amb la desafecció que patia IB3, al redreçament de la història, a no servir a cap tipus d'estratègies per a trencar la unitat de la llengua de caire “gone-lla”. Per aquest motiu, pel que fa a les pel·lícules, s'havia de signar un conveni entre TV3 i IB3; s'havia de fer una televisió i una ràdio dignes, socialment compromeses, amb presència de la nostra cultura popular, que donàs veu a les minories, esportivament obertes, culturalment potent.

En una paraula, “que hi hagi tot allò que ara hi falta”, dins un espai de comunicació en català, al qual ben aviat tendirem amb les noves tecnologies.

Margalida Solivellas, corresponsal de TV3 a les Illes Balears, començà la seva intervenció dient que “en un país normal, no se censuraven els mitjans de comunicació”, en referència a la posada en marxa d'IB3, amb l'objectiu de batre l'enemic, que era la televisió catalana. Solivellas digué que TV3 havia estat, des del seu naixement, un dels elements més potents de la normalització lingüística del català i una eina fenomenal per a la cohesió social.

“En un país normal, no se censuraven els mitjans de comunicació”

Les fórmules de l'èxit de TV3 consistiren en aspectes com els següents: uns informatius amb un aspecte molt nou, de caire generalista; una sèrie d'impacte com va ser “Dallas” que servís d'esquer; i una estructura de competència lingüística molt acurada pel que

fa a l'ús de la llengua estàndard, seguint el mestratge de Francesc Vallverdú.

L'operació política de Jaume Matas era la destrucció de TV3 i la seva substitució a mans d'una nova televisió d'àmbit autonòmic com era IB3. I l'any 2004 va arribar la primera ferida, quan va treure la gestió de TV3 a l'Associació Voltor. El president Matas va enganar tots els seus companys de l'Euroregió i, d'aquesta manera, s'assegurava el control dels repetidors.

La segona ferida arribaria el 2009, en el moment en què es tapa el senyal de TV3, i ens volen fer creure que Balears ja té la seva pròpia TV3, que és IB3, un mitjà que ben aviat començà a emetre una part dels seus continguts en castellà i amb una pèrdua de qualitat i, sobretot, d'objectivitat i de rigor informatiu més que evident.

La corresponsal de TV3 a les Illes volgué deixar molt clar que “TV3 en cap cas és un enemic d'IB3”, ja que els dos mitjans juguen dues lligues diferents. També manifestà que, si l'any 2004, l'OCB i l'Associació Voltor no haguessin pres missions en la qüestió, “avui no veuríem TV3”.

Acabà la seva intervenció manifestant que, al llarg de tot el temps que duia com a corresponsal de TV3, “mai m'he sentit sola”, i recomanà la lectura d'uns articles de Joan Melià de l'any 2009 en què tractava totes aquestes qüestions referides a la volguda difícil convivència entre la televisió del Principat i IB3, o d'altres de Nel Martí, Jaume Corbera o Guillem Frontera. També agraià al Govern de les Illes Balears les gestions fetes i l'assoliment de la nova recepció del Canal 33, el K3 i el 3/24.

El darrer a intervenir va ser Pau Fons, director de RTVE a les Illes Balears. Començà dient que la reciprocitat entre mitjans hauria de ser una qüestió òbvia i sense cap tipus de dificultat, si hi havia voluntat política. Digué que la història de RTVE a les illes havia estat una “història d'èxits”, d'ençà que l'any 1979 hi començà a haver la desconnexió territorial amb l'emissió de programes íntegrament en català.

Tot i tractar-se d'uns anys molt propers a l'estrenada democràcia, des de Madrid hi ha haver consens polític per a l'emissió d'aquestes programacions en les llengües pròpies del territori que no eren el castellà, després d'haver-se produït alguns debats ben profunds. Fons manifestà, també, que des dels anys 60, a les Balears es rebien les emissions en català que es feien des dels estudis de Miramar, a Montjuïc, a Barcelona.

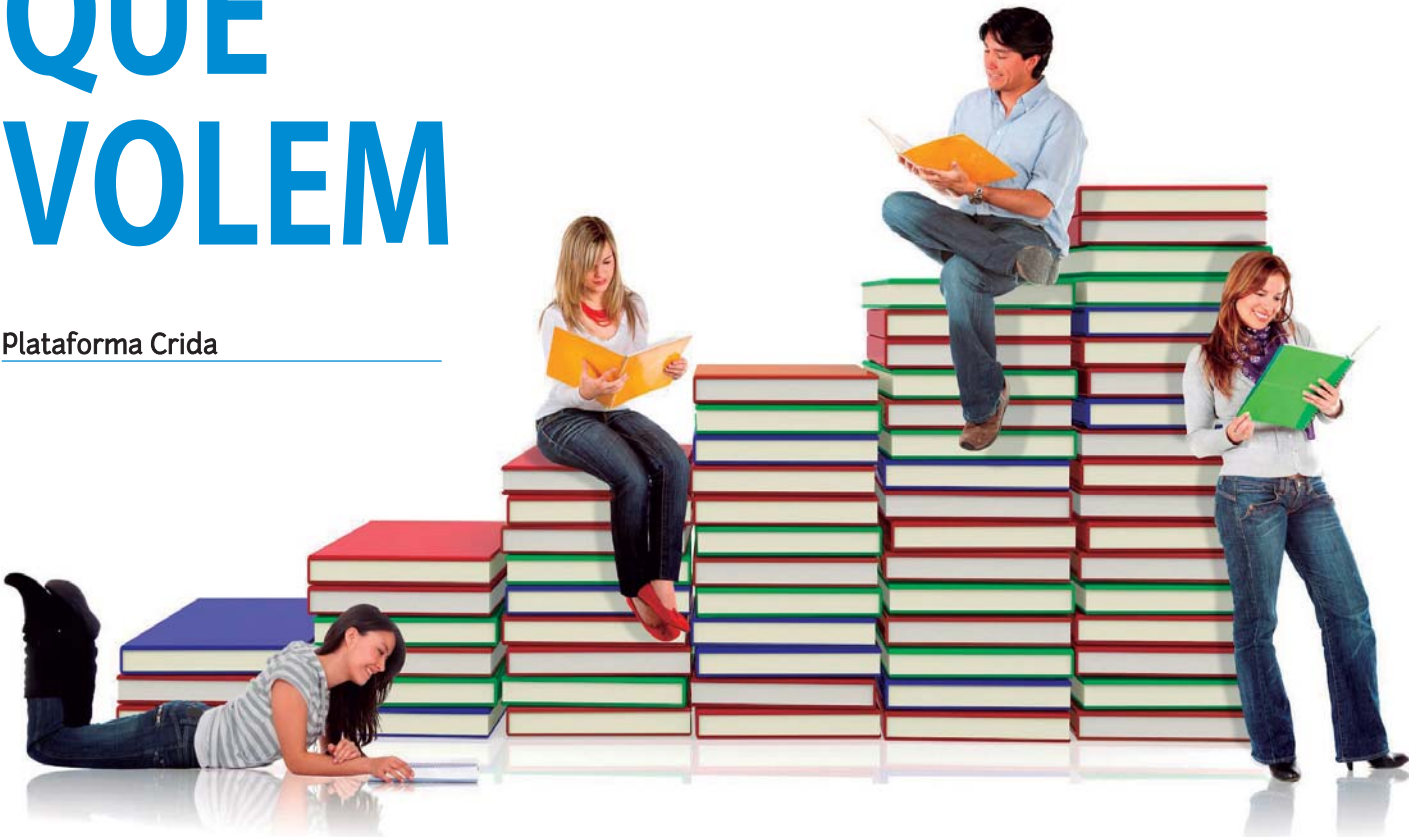
Fons reconegué que la presència dels programes de TVE en català “varen fer molt de bé” en el seu moment, ja que s'emetia en la llengua estàndard, amb l'assessorament de la Universitat de les Illes Balears. Un fet que ha perdurat des de l'any 1979 fins a dia d'avui, tot i que el català ha perdut molta presència en la graella de la programació (Per exemple, a televisió només s'emeten en català un total de 38 minuts durant el dia; i dues hores i escaig a la ràdio).

Malgrat això, considerà que l'any 1979, amb una Llei de Normalització Lingüística que no s'aprovaria fins l'any 1986, la rebuda de les emissions en català varen ser molt acceptables, i valorà que des de RTVE s'havia contribuït a la normalització de la nostra llengua i a la creació de la consciència lingüística. ■

L'ESCOLA QUE VOLEM

Si la democràcia significa gestió popular del poder, cada ciutadà podrà participar-hi en la mesura que disposi d'instruments per a informar-se, expressar-se, discutir, deia Francesco Tonucci. I no seria necessari afegir res més per explicar quina escola volem.

Plataforma Crida

L'escola que volem els pares i mares, docents i alumnes d'aquest col·lectiu de la comunitat educativa és el que ens ha duit a lluitar, des de fa més de tres anys, contra una democràcia escatimada, pervertida i degenerada que, des del poder i des del sistema educatiu, ha demostrat que no pretén ni la participació, ni la informació, ni la expressió, ni la crítica de la ciutadania. Perquè, en el fons, no pretén ni formar ni educar persones, sinó reproduir un sistema polític i econòmic basat en la **desigualtat, la privatització, la jerarquització, la competitivitat, l'individualisme, la segregació, l'homogeneïtzació, la manipulació, el consumisme, la mercantilització i la**

por a la llibertat; és a dir: la LOMCE. I, precisament, l'escola que volem respon als principis que puguin fer dels nostres infants i joves persones capaces de transformar aquest sistema mitjançant el coneixement i la formació integral com a persones perquè democràcia pugui significar poder popular i participació de la ciutadania. I això només es fa des de l'educació i des de l'escola.

L'escola que volem hauria de tenir una finalitat bàsica: garantir la **igualtat** d'oportunitats. I per a fer-ho possible, que ho és, ha de començar per compensar les desigualtats del model social actual. Això suposa discriminar positivament sectors socials especialment desfavorits mitjançant una major dotació

pressupostària, material i humana, en educació i que, defugint de criteris igualitaristes, prioritzis determinades zones, col·lectius i centres més necessitats davant uns altres. Però, sobretot, suposa destinar els doblers públics a centres públics, els únics capaços de dur a terme aquest objectiu sense subterfugis.

L'escola que volem ha de ser, per tant, una escola **pública** que, lluny d'eufemismes que emmascaren la realitat, significa educació en un centre públic, amb finançament públic i de gestió pública. La subvenció amb doblers públics a centres privats, els que s'anomenen centres concertats, és una més de les formes de privatització de l'educació pública. I la priva-

tització en educació no és només una qüestió econòmica, suposa al mateix temps una privatització ideològica (ideari de centre), religiosa o no, que atempta contra el principi de laïcitat, de respecte a la diversitat, de científicitat... de tot el que una educació de qualitat, no segregadora i inclusiva ha de garantir per a tothom. Però també afecta les formes de gestió. Quina escola privada, concertada o no, es gestiona de forma participativa per part de la comunitat educativa? Intervé la comunitat educativa en l'elecció del director? És pública i transparent la selecció del professorat? Les línies pedagògiques i els criteris d'organització es decideixen al claustre de professors? La tan reivindicada autonomia de centre no pot amagar,

com s'esdevé en alguns casos, la gestió empresarial d'un servei públic i gratuït que respon al dret universal a l'educació. L'autonomia que necessita l'escola és pedagògica, per poder-se adaptar a la seva pròpia realitat, no privativa.

*L'escola que volem és, per aquest motiu, una escola **democràtica** en la seva gestió, oberta i transparent, participativa i no jerarquizada, ni estratificada entre els seus treballadors que, com a equip de professionals, sense distincions, prenen les decisions pedagògiques que afecten el procés d'ensenyament-aprenentatge dels alumnes. I si els pares i mares en són part activa i fonamental en aquest procés i cal que estiguin implicats en la seva gestió, l'alumnat també hi ha de tenir veu, ser escoltat, participar i tenir vot. Per a formar ciutadans que participin dins una societat realment democràtica, l'escola ha d'educar els infants dins la participació amb tot el que això suposa: discussió, presa col·lectiva de decisions, res-*

*ponsabilitat, implicació... també pel que fa a la gestió de la seva pròpia educació. Els alumnes no poden ser simples receptors de normes, de coneixements i de principis, sinó els principals actius de les normes, dels coneixements i dels principis que algun dia puguin ajudar a transformar la nostra societat en un món més just. En aquest sentit el programa *Filosofia 3-18* hauria de ser un eix fonamental dins el currículum dels centres educatius; n'és part de l'escola que volem.*

*L'escola que volem s'hauria de regir, d'acord amb aquest pressupòsit, per un principi de **col·laboració** que no afecta exclusivament el treball cooperatiu dins l'aula, sinó també la gestió del centre, els continguts dels currículums, les pautes de convivència... Col·laboració i cooperació, dins la comunitat educativa que és una escola, com a valor, com a objectiu i com a vivència, davant la competitivitat que prima l'èxit concebut com a superioritat d'unes persones sobre les altres i com a*

possibilitat d'obtenir un major rendiment d'aquest èxit. Sabem que només es pot aprendre compartint el saber, que només es pot viure comptant amb els altres i que formar-se i educar és aprendre i ensenyar a viure.

L'escola que volem, per això, ha de ser una escola inclusiva

L'escola que volem necessita, així, persones conscients de que viuen en societat, de que aprenen els uns dels altres, uns amb altres, de forma comunitària i col·lectiva, i, sobretot, que només podrem millorar i transformar aquesta societat i ser més feliços si ho feim entre tots. Els infants no necessiten aprendre-ho, és part de la seva experiència vital i de la seva supervivència la necessitat de la col·lectivitat: la família, l'escola, el barri, els amics... Una experiència sovint malmesa per situacions de marginació i

*d'injustícia que qualsevol sistema educatiu ha de ser capaç de contrarestar. La **solidaritat** i la **justícia** han de combatre dins l'escola l'individualisme que sovint preval en el nostre entorn, tant pel que fa al procés d'aprenentatge com pel que fa als aspectes organitzatius i de relacions humanes, de forma efectiva i vivencial, més enllà dels pronunciaments teòrics dels objectius que se solen contradir després dins la concreció del currículum escolar (avaluació, qualificació, agrupament, promoció...).*

*L'escola que volem, per això, ha de ser una escola **inclusiva**, no segregadora, en qualsevol vessant de les que es manifesten socialment i que es traslladen a l'escola amb la generació d'aïllament, guetos, major desigualtat... violència, i ho justifiquen, de vegades, d'acord amb un aprenentatge més eficaç. Inclusió implica més possibilitats d'aprenentatge, més aprenentatges (entre sexes, entre cultures, entre llengües...) i també possibilitat de superar dèficits individuals en aspectes molt diferents, principalment pel que fa a la sociabilitat i a la convivència. Perquè inclusió significa arribar, a partir del respecte i de la tolerància, no de la permissivitat, a unes normes de convivència comunes en una mateixa aula, en un mateix centre, entre desiguals, com és, de cada vegada més, la societat en la qual vivim.*

*L'escola que volem, llavors, parteix de la **diversitat**, de sexes, de cultures, de llengües... no com a problema, sinó, sobretot, com a riquesa, riquesa de coneixements, d'experiències i de vida. Però també com a defensa i reivindicació de llengües, de cultures i d'identitats minoritàries que pateixen l'homogeneïtzació d'un sistema social i econòmic*

mundial cada vegada més globalitzat fruit d'interessos econòmics i de dominació que, en el nostre cas, es tradueix en la necessitat d'una escola en català que respecti la nostra identitat i integri els nostres alumnes en la realitat del país on vivim.

L'escola que volem és, també, diversa en les formes de coneixement, d'aprenentatge i de pensament. I és, per tant, una escola **laica i plural**, on els mètodes, els instruments i les fonts d'informació, estan diversificades lluny de la manipulació ideològica i religiosa i del pensament únic que se sol manifestar en els llibres de text o en la mateixa organització dels continguts del currículum (Religió catòlica com a matèria educativa). El pensament lliure i la lliure expressió de les idees per part de qualsevol membre de la comunitat educativa són requisits indispensables per a una educació democràtica, científica i humanística que, únicament, ha de tenir com a límits el respecte als drets humans universals i l'absència de manipulació.

L'escola que volem, de la mateixa manera, ha de regir-se, en el seu funcionament i en els seus valors, sota criteris

de **sostenibilitat** i de diversitat en la defensa del medi ambient, no només creant hàbits de reciclatge i d'estalvi de recursos, sinó també amb l'oferiment d'alternatives al consumisme desenfrenat que l'entorn social potencia principalment a través dels mitjans de comunicació, de tanta influència sobre la població més jove. Aquests mitjans, malgrat les al·lusions constants, ja inevitables, al tema ecològic, segueixen dominats pels interessos de les grans corporacions productives interessades únicament en el benefici creixent a qualsevol preu del mercat de la globalització. L'escola ha d'afrontar, mitjançant la cons-

cienciació, la denúncia i la pràctica quotidiana, la necessitat de defensa del planeta i fer conscients els alumnes d'un futur immediat a partir del mateix entorn en el qual vivim: una illa dominada per la destrucció del territori i l'especulació.

L'escola que volem, en conseqüència, pensa en les persones, en la seva **formació integral**, amb l'objectiu fonamental d'aconseguir la felicitat, en la qual el benestar material i el treball és només una de les seves vessants. Els alumnes són molt més que futurs treballadors formats per ser rendibles i productius dins el mercat. És més, una

formació completa ha d'incloure estratègies, recursos i actituds personals que els permetin ser crítics amb la mercantilització extrema i radical d'un sistema que progressivament arracona les vessants més humanes, artístiques, emocionals i de lliure pensament de les persones en tots els àmbits de la vida. L'educació ha d'equilibrar totes aquestes vessants, des de les tècniques i científiques fins a les artístiques i humanístiques, per permetre als alumnes desenvolupar-se íntegrament, cadascú a partir de la seva pròpia individualitat. Aquest intencional desprestigi de la teoria davant la pràctica, de la paraula davant els fets, del pensament davant la materialització, de l'art davant la tècnica, només pot comportar alienació i deshumanització en uns infants que, més que ningú, necessiten trobar el seu propi camí com a persones. La música, les arts plàstiques, la filosofia... han de recuperar dins l'escola el seu lloc natural.

L'escola que volem, en definitiva, és aquella que reuneix les condicions per generar ciutadans informats, participatius i crítics, capaços de transformar aquesta societat en un món millor sense por a la llibertat. ■

Marxa Estatal contra les Violències Masclistes

7 de novembre Madrid

Sandra Serra,
secretària de l'Àrea de la Dona de l'STEI

El desembre de 2014, a València es va proposar la idea de fer una manifestació, a l'àmbit estatal, en contra de les violències masclistes. A aquesta iniciativa es van anar sumant associacions feministes de tot l'Estat, en primer lloc, a través de comunicacions virtuals (correus electrònics, xarxes socials...) i, finalment, en una reunió presencial que va tenir lloc el 28 de febrer de Madrid.

Aquesta reunió va ser la primera de moltes, i d'elles sorgiren els acords que propiciaren que la manifestació del 7 de novembre fos tot un èxit. Es crearen comissions encarregades de coordinar les diferents tasques organitzatives: comunicació, logística, manifest, adhesions...

A Mallorca, es va crear la plataforma Feministes de Mallorca (#7NMallorca) en la qual participaren associacions feministes de molts indrets de l'illa. La seva finalitat era, per una banda, coordinar accions prèvies de conscienciació contra tots els tipus de violències masclistes (com la taula informativa que va tenir lloc dissabte 24 d'octubre, a la Plaça d'Espanya de Palma, amb la representació de la performan-

ce "*Sabates Vermelles*", on cada parell de sabates representava l'absència de les víctimes; o la campanya de sensibilització #7NJOHIVAIG); i, per una altra, formar un sol grup de persones que representàs Mallorca, d'acord amb les directrius de la coordinadora 7N estatal i amb una pancarta amb el lema "*No ens morim, ens maten*".

Però com no totes les persones que volien manifestar-se tenien la possibilitat d'anar a Madrid, es va convocar a Palma una manifestació el mateix dia i a la mateixa hora, el

7 de novembre a les 12.00, que partia de Plaça d'Espanya i arribava fins al Passeig del Born, amb el mateix manifest que l'estatal i amb el mateix lema a la pancarta que les Feministes de Mallorca presents a Madrid.

Hem estat gotes d'aigua dins una pluja feminista

Els companys i companyes dels diferents sectors del sindicat STEI participaren a contra les Violències Masclistes de Madrid, com a part dels STES, i a la de Palma, per denunciar que les violències masclistes suposen la manifestació més violenta de la desigualtat de gènere i representen la més greu violació dels drets humans de les dones que pateix la nostra societat.

A Madrid, es van congrega més de mig milió de persones. El Passeig del Prado estava ple, de gom a gom; per allà on es passejés la mirada

tot eren persones amb indumentària negra i violeta que portaven pancartes o banderes amb lemes a favor de l'empoderament de les dones i en contra de les violències masclistes. Va ser tan gran l'afluència de gent que la manifestació va partir una hora més tard del previst. A la capçalera hi anaven les associacions feministes i, a darrere, les organitzacions sindicals o de partits polítics

que els donaven suport. El recorregut començava al Ministeri de Sanitat (Passeig del Prado), passant per Cibeles, Gran Via, Callao i finalitzava a Plaça d'Espanya, on estava situat el cadafal i es va llegir el manifest. La nostra companya de l'STEPV, Macu Gimeno, va ser una de les encarregades de fer-ho.

Paral·lelament, a la manifestació de Palma, també hi va

haver molt bona participació. Centenars de persones van recórrer els carrers de la ciutat i es manifestaren per aconseguir un món més just, igualitari i lliure de violències masclistes.

La delegació del sindicat STEI a Madrid va arribar el vespre del dia abans i fou testimoni de com les principals escultures i edificis de Madrid, i l'Ajuntament, entre d'altres, s'il·luminaren de color lila. Pels carrers passejaven grups de persones amb banderes violetes, escalfant motors pel gran esdeveniment de l'endemà. A Plaça del Sol feia dies que un grup feminista, "Velaluz", estava en vaga de fam i tenia una instal·lació exposada, fulls amb cares sense trets que representaven les víctimes de violències masclistes, quasi 50 dones en aquell moment, acompanyats de les "sabates vermelles".

El dia de la manifestació, una vegada arribats al lloc de trobada amb la resta dels companys i de les companyes de la Confederació, vàrem ser convidats a portar la pancarta confederal, amb el lema:

“En lluita contra les violències masclistes”, i vàrem compartir espai i consignes amb la gent responsable de les secretaries d'Igualtat dels altres territoris: **“CONTRA LES VIOLÈNCIES MASCLISTES, DEFENSA FEMINISTA”;** **“ELS DRETS DE LES DONES SÓN DRETS HUMANS”;** **“CAP AGRESSIÓ SENSE RESPOSTA”...**

Hem estat gotes d'aigua dins una pluja feminista, molt necessària per a aquesta terra àrida per culpa del patriarcat. Esperem que aquesta gran gesta, que ha aconseguit reunir més de 500.000 persones, no quedi en sac buit, i que el Govern i les institucions pertinents prenguin les mesures necessàries perquè les violències masclistes siguin

totalment eradicades, i visquem a una societat lliure. Volem un canvi i no ens

aturarem fins a aconseguir-lo, perquè homes i dones som iguals, així que prou de dife-

rències estructurals entre homes i dones; de masclisme, de desigualtats, d'assassinats...

“ENS VOLEM VIVES. JA N'HI HA PROU!”

El manifest 7N exigia el compliment de les següents reivindicacions:

- Que la lluita contra el terrorisme masclista sigui una qüestió d'estat.
- Que es desenvolupi i s'implementi el Conveni d'Istanbul i el compliment de les recomanacions, i es reformi la Llei 1/2004 perquè estiguin reflectides totes les formes de violència contra les dones.
- Que tota la societat i les seves organitzacions i institucions es comprometin en aquesta lluita.
- Que la lluita i els recursos incloguin tant la violència que exerceix la parella o l'exparella com les agressions sexuals, l'assetjament sexual en l'àmbit laboral, el tràfic de blanques amb finalitats d'explotació sexual i laboral de dones i nines i totes les violències masclistes.
- Que totes les instàncies de Govern es comprometin realment en la prevenció i l'eradicació de les violències masclistes, així com en l'assistència i la reparació de totes les dones en situació de violència, independentment de la situació administrativa en què es trobin les dones.
- Que l'accent es posi en la protecció de les afectades, que es facilitin diferents sortides que impliquin una veritable recuperació vital, econòmica i social d'elles, així com dels fills i filles.
- Que la prevenció sigui una política prioritària, que inclogui un sistema coeducatiu en tots els cicles, la formació específica per a tot el personal professional que intervé en els processos, els mitjans de comunicació, la producció cultural i la societat civil en la lluita contra les violències masclistes.
- Que els mitjans de comunicació es comprometin a fer un tractament adequat de les diferents violències masclistes, i visibilitzar-les, que s'eviti el sensacionalisme morbós en el tractament i l'ús d'un llenguatge i unes imatges no sexistes.
- L'eliminació de la custòdia compartida imposada i el règim de visites als menors dels maltractadors condemnats. La retirada i no cessió de la pàtria potestat als maltractadors. ■

IES RAMON LLULL, per molts d'anys!

Carles Cabrera

El primer centre d'ensenyament secundari a l'Estat espanyol havia sorgit del magí de Gaspar Melchor de Jovellanos: era un centre d'estudis de nàutica i mineralogia bo i ensenyant a més matemàtiques i física amb el nom de Real Instituto Asturiano. L'Ordre del 1792 manà que l'Escola s'ubiqués a Gijón i s'inaugurà el 7 de gener de l'any 1794. El 1820 passà a anomenar-se Instituto Nacional i, a la fi, el 1865 prengué el nom d'Instituto de Jovellanos, que és com encara s'anomena actualment.

Després d'aquest, l'illa que integren els instituts Ramon Llull i Joan Alcover, popularment coneguts com *ets instituts*, inclou el segon centre d'ensenyament secundari més antic de l'Estat, i durant molt de temps va ser l'únic de l'illa. A més ostenta l'honor d'haver estat el primer centre on s'ensenyaran cursos de batxillerat pròpiament dits, àdhuc abans que s'establissin els estudis de segon ensenyament. Es creà per una reial ordre del 1835 i s'inaugurà el 7 de gener de

l'any 1836 amb el nom de Col·legi Balear. Estigué a càrrec de la Diputació Provincial, que també participaria en la fundació de l'Escola Normal Femenina (1872), fins a l'any 1887, en què passà a dependre del Ministeri de Foment. L'Institut tingué com a primera seu l'Estudi General Lul·lià,

coincidint amb el tancament de la Universitat Balear, però al cap de poc, el 1837, fou traslladat a l'edifici del Col·legi de Monti-Sion de Palma, després de l'amortització dels béns eclesiàstics de Mendizábal. Després d'un parèntesi breu, el 1842 es restablí l'Institut.

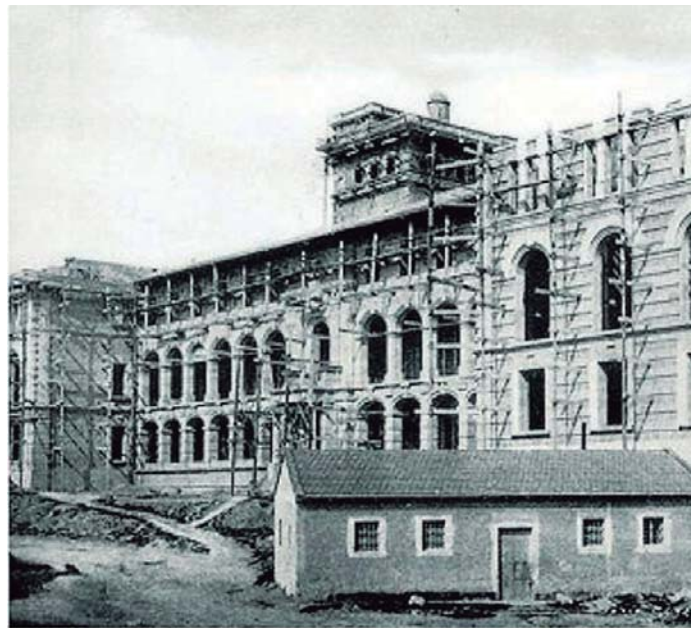
La idea de la implantació aquí d'un segon centre d'ensenyament secundari tenia també a veure amb Jovellanos. L'escriptor il·lustrat, traslladat a Mallorca el 1801, reclòs a la Cartoixa de Valldemossa entre el 1801 i 1802 i empresonat al castell de Bellver entre el 1802 i el 1808,

participà en un concurs convocat per la Societat Econòmica d'Amics del País, fundada el 1778 per metges, homes de lleis, artistes, burgesos comerciants i alguns sectors de l'aristocràcia i el clergat per a la creació d'un seminari de nobles. A la *Memoria sobre Educación Pública o sea Tratado Teórico Práctico de Enseñanza*, l'escriptor asturià hi criticava l'edificació d'un centre educatiu reservat per a la noblesa i en defensava un d'obert a totes les classes socials amb uns ensenyaments generals i moderns que volia alhora gratuïts, al-

llenca. Els seus continguts educatius incloïen llengües modernes, ciències naturals, física i química. Fou pioner a l'hora d'aplicar una metodologia basada en la graduació de l'ensenyament. Disposava de laboratoris molt ben dotats d'agricultura, física, química i ciències naturals, una biblioteca amb gairebé 40.000 volums i un internat.

A principi del segle passat es va convertir en Institut General Tècnic, el 1916 es mudà a l'edifici actual i fou l'any 1936 que rebé el nom d'Institut de Batxillerat Ramon Llull. Es troba situat al número 2 de

truïstes i d'admissió lliure d'alumnes. El projecte es veié paralitzat durant el regnat de Ferran VII i fins al 1835 no s'endegaren les gestions per a la seva implantació. La influència de Gaspar Melchor de Jovellanos pesà sobre una comissió de la Societat Econòmica formada per Pere Andreu, Joan Despuig i Pere Joan Morey, que el seguiren en tot tret del fet que Jovellanos insistia que l'ensenyament fos bilingüe en català i castellà —mentre que l'ensenyament es faria íntegrament en espanyol. La institució parteix, doncs, d'un origen liberal i burgès a diferència dels anteriors col·legis o seminaris de nobles. Fortament influït pels liceus francesos, fou el centre preferit per la burgesia liberal

l'avinguda de Portugal i a tocar de la popularment coneguda Plaça del Tub d'ençà de la introducció d'una controvertida escultura en forma de tub l'any 1983. El 1936 els sollevats contra la República encaçaren una part important dels professors del

centre i el 1939 interdigueren la coeducació mixta. L'any 1942 es consumà la separació de la part femenina de l'institut amb la creació de l'Institut de Batxillerat Joan Alcover (funcionaven en estatges i horaris diferents), que el 1966 es mudà a l'edifici actual, fins aleshores seu de l'Escola Normal de Magisteri Primari i Escola Annexa de Pràctiques d'Ensenyança. Actualment, i deixant de banda el Joan Alcover, l'edifici es divideix en tres segments: l'institut pròpiament dit, l'Escola de Disseny Gràfic i el tercer, propietat de la UIB, l'edifici de la Riera.

A partir del curs 1959-60, s'hi implantaren estudis de noc-

turn. Publicà (1954-55) la revista bimestral *Instituto* per tal d'orientar en les qüestions del batxillerat i de la vida acadèmica al centre. Han estat professors del Ramon Llull, els quals han fet una destacada aportació a la cultura de les Illes, i de vegades fora d'aquestes i tot, en la línia del beat Ramon Llull de qui manlleva el nom: el poeta Josep Lluís Pons i Gallarza, el polític i poeta Gabriel Alomar i Villalonga, el lingüista Francesc de Borja Moll, l'escriptor Joaquim Verdaguer, el llatínia Bernat Cifre, el pianista Joan Moll o l'escriptor Sebastià Pirelló (aquest encara en actiu). Han estat alumnes del centre que han fet una destacada aportació a la societat: Joan Palou i Coll, dramaturg; Marià Aguiló, poeta; Guillem Forteza, poeta; Miquel Rigo, arquitecte; Eusebi Estada, enginyer; Mateu Obrador, lul·lista; Josep Tarongí, filòleg; Tomàs Forteza, filòleg i poeta; el president Antoni Maura; el polític Alexandre Rosselló; Miquel dels Sants Oliver, assagista i periodista, que esdevingué director dels diaris *La Almudaina* i *La Vanguardia*; Joan Alcover i Miquel Costa i Llobera, poetes; Gabriel Llabrés, historiador; i un llarg et-

cètera. Francesc Manuel de los Herreros, Josep Font i Trias i Emili Gené, entre molts d'altres, n'han esdevingut directors.

L'edifici, projectat el 1912 per l'arquitecte madrileny Tomás Gómez Acebo, fa part del conjunt arquitectònic que forma la plaça amb l'Institut Joan Alcover, l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics i l'antiga Escola de Comerç. Fou construït entre els anys 1912 i 1916 pels reputats arquitectes Jaume Alenyar Ginard i Josep Alomar Bosch. És d'una construcció eclèctica que recull influències del Barroc, com ara la composició de les façanes; modernistes, com les finestres de l'estatge superior, que adopten formes tripartides; renaixentistes, com la galeria porticada del primer estatge; i regionalistes, com la volada del remat dels edificis que emulen els de les cases senyoriales mallorquines. Es tracta d'una construcció de planta rectangular amb predomini de la forma longitudinal, i amb una divisió en tres estats, essent el central la part noble. En relació amb la disposició dels materials es fa de manera diversa: carreus encoixinats a l'estil renaixentista al tercer, on trobam també les finestres modernistes. El frontispici que comunica amb

les Avingudes està format per dos cossos laterals que sobresurten del cos central en retrocés, d'ampli predomini horitzontal. Aquesta disposició dóna sensació de moviment i de profunditat, al mateix temps que el dota d'una

versitat d'elements emprats lliurement i sense estar subjectes a un estil concret, com

aparença escenogràfica, accentuada per la bellesa de les zones enjardinades d'ambdós costats, que recorden algunes construccions barroques. D'especial interès per la seva personalitat renaixentista és la galeria porxada del primer estatge, formada per arcs de mig punt que descansen sobre pilars. Des del punt de vista decoratiu hi ha una gran di

arquitectura clàssica amb garlandes, escuts circulars i còncaus, columnes clàssiques amb el fust decorat amb drapajats, elements vegetals, arquitectònics i humans.

El conjunt incideix fortament sobre Palma perquè prové de l'etapa posterior a l'enderrocament de les murades, que justament passaven per allà.

Aquest curs 2015-16 l'IES Ramon Llull celebra amb bomb i platerets el seu trasllat, ara fa un segle, a l'immoble actual i és per això que des de *Pissarra* els hem volgut felicitar i ens hem volgut fer ressò de l'efemèride amb aquest article.

Que sigui, com a mínim, per cent anys més! ■

El 25 de gener d'enguany s'ha realitzat un acte per commemorar el centenari just de la inauguració de l'edifici en què, fins avui, tenim la seu de l'IES Ramon Llull. Justament va ser també un 25 de gener que se celebraren les primeres classes a l'edifici nou de l'any 1916. És per això que el propassat 25 s'hi escaigué l'acte institucional de commemoració de l'efemèride amb la presència del conseller d'educació del Govern Balear, el president del Consell de Mallorca i el batle de Palma. S'hi presentà, així mateix, un cicle de conferències i taules rodones per donar a conèixer un poc més tot el que ha suposat el centre dins la societat mallorquina en els àmbits històric, pedagògic i científic.

“Back to the future”

Les línies temporals com a recurs didàctic

Francesc X. Alomar Novila,
mestre de primària

“**L**’ensenyança de la història a l’escola primària ha de mostrar a nins i nines que el temps està present a totes les nostres accions o experiències, en els nostres pensaments, en el nostre llenguatge i a les nostres narracions”

(Pagés, J. / Santiesteban, A. 2010 “La enseñanza y el aprendizaje del tiempo histórico en la educación primaria”)

El passat 21 d’octubre es van complir 30 anys des que el mític DeLorean-12DMC viatjà al futur, aquesta fou la data escollida (21/10/2015) pel director Robert Zemeckis a l’any 1985 per enviar a Marty McFly, protagonista de la trilogia “Retorn al futur”, a un llunyà 2015, en aquest món futur el monopatinos no necessitaven rodes, els cotxes volaven, la roba era intel·ligent, s’utilitzaven les videotrucades, les interconnexions entre ordinadors, els drones, o les empremtes digitals per accedir a recintes... algunes d’aquestes coses ja ens són familiars, d’altres encara estan per arribar.

La trilogia compleix els 30 anys i els homenatges, els actes i les activitats centrades en aquest fet han estat mol-

Detall interior del DeLorean amb el marcador temporal amb la data de destí (21/10/2015).

tes, sales cinematogràfiques arreu del món han organitzat esdeveniments per celebrar aquest aniversari; a Mallorca, com no podia ser d’altra manera, també s’organitzaren maratons de la trilogia a més de conferències i exposicions.

La pel·lícula, estrenada l’any 1985, duia a la pantalla un tema que des de segles ha fascinat les persones: els viatges en el temps, i ha fet que nombrosos científics desenvolupessin teories: la teoria de les “paradoxes temporals”, la teoria de la “causa-efecte” (tractada per Aristòtil, Kepler, Hobbes, Spinoza entre d’altres), el “principi d’indeterminació” d’Heisenberg, “la teoria de la relativitat” d’Albert Einstein, “la teoria del caos” d’Edward Lorenz, “la teoria dels forats

negres i forats de cuc” d’Stephen Hawking...

No era ni la primera ni la darrera vegada que aquest tema es traslladava a la gran pantalla, la llista de pel·lícules que tenen com argument els viatges temporals és molt

llarga, com a petita mostra: “El tiempo en sus manos” (1960) o la seva versió més moderna “La máquina del tiempo” (2002), “Atrapado en el tiempo -Groundhog Day” (1993), “¡Qué bello es vivir!” (1946), “Frequency” (2000), “El sonido del trueno” (2005), “Family Man” (2000), “Interstellar” (2014); així com sèries de televisió: la mítica sèrie “Star Trek”, o la sèrie espanyola “El ministerio del tiempo” (RTVE-2015). “Retorn al futur” va tenir, ja a la seva estrena, una gran acceptació i tal volta un dels encerts fou el fet de mesclar la línia històrica personal i familiar del protagonista amb la línia temporal de l’evolució de la localitat i dels seus habitants (Hill Valley, ciutat fictícia cali-

Cartell pel·lícula, any 1985.

Doc Brown explica a Marty McFly els viatges en el temps mitjançant una línia temporal.

forniana). Aquests aspectes i d'altres circumstàncies van fer que la primera pel·lícula tingués un notable èxit des d'un primer moment i que el públic adolescent fos un dels seus clars seguidors (públic que actualment es troba al voltant dels 40/50 anys) i de manera simultània es rodesin les dues altres pel·lícules que completen la trilogia.

Però quin és l'aprofitament pedagògic que en podem fer de "Retorn al futur" a les nostres aules? A quin infant no li interessa saber com eren les coses quan els seus pares eren petits, com vestien, què menjaven, a què jugaven... O bé imaginar com serà el futur, la incidència del que feim amb el que succeirà, amb aquestes reflexions ja tenim un punt de partida molt engrescador.

Les tres pel·lícules desenvolupen els viatges en el temps des de dues perspectives: el passat i el futur. La segona pel·lícula tal volta sigui la més complicada i la menys lineal, ja que introduïx el concepte de paradoxa temporal i de "l'efecte papallona"; és a dir com petits canvis poden modificar la realitat i creen el que s'anomena futur distòpic (és interessant l'anàlisi que en

fan els protagonistes de la sèrie "Big Bang Theory" a un dels capítols de la vuitena temporada de les diferents línies temporals).

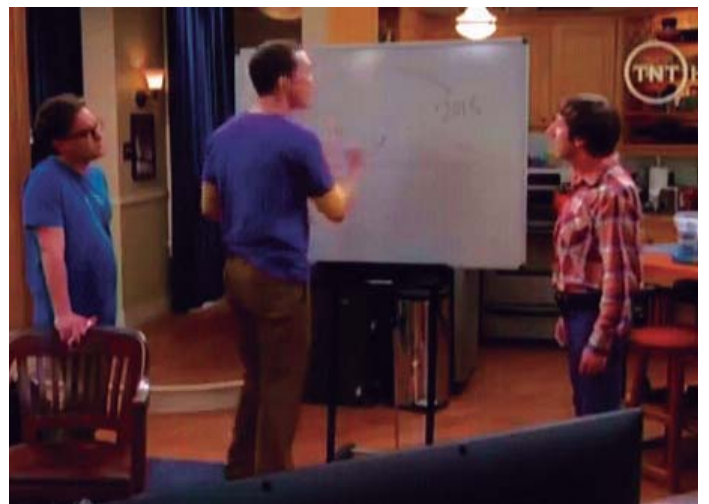
La intenció d'utilitzar uns recursos atractius i engrescadors aplicats a l'estudi del temps és, segons la idea de Pagés i Santiesteban, aconseguir, amb aquestes activitats, que la història sigui per a l'alumnat alguna cosa més que un conjunt d'elements aïllats, de fets, dates i idees sense cap tipus d'ordre ni concert. I si a aquesta premissa hi afegim la intenció d'eliminar la idea que les matèries relacionades amb la història són disciplines que no necessiten de la comprensió sinó de la memorització, podem pensar que el recurs d'utilitzar els viatges en el temps pot en certa manera solucionar un dels problemes que ens trobam a l'hora d'ensenyar el pas del temps com a concepte abstracte, i més quan el temps és llarg.

Segons la **psicologia evolutiva de Piaget** la construcció del temps es fa a través de diverses fases, que culmina amb l'adquisició del temps històric. Assolir les nocions i la consciència del temps i de l'espai constitueixen una fita essencial en el procés del

desenvolupament personal i d'adaptació al medi social a l'educació primària. L'infant parteix d'una dimensió única del temps, on no contempla ni passat ni futur, per arribar a les reconstruccions seqüencials i cronològiques del temps, als 12-14 anys, quan l'infant es troba a l'etapa de les operacions formals, i té la capacitat per a la comprensió de les nocions d'espai i de temps i, per tant, pot ordenar cronològicament les seqüències. Ha passat de la percepció d'un temps personal a la percepció d'un temps físic i social i dels fets que l'envolten i les nocions complexes del temps històric, que exigeixen una major maduresa intel·lectual per tal de poder comprendre la casualitat, la multi-casualitat i les relacions entre diferents fets que impliquen canvis mitjançant associacions simples i lineals o relacions més complexes i dinàmiques.

A quin infant no li interessa saber com eren les coses quan els seus pares eren petits

És en els darrers cursos de l'educació primària quan els infants són capaços de realitzar inferències i elaborar hipòtesis. És aquí on podem fer un ús destacat d'una eina didàctica important per explicar el pas del temps i la relació d'aquest amb tot allò que ens envolta: les **línies temporals (línies cronològiques o fris històric)**. Es tracta d'instruments o procediments per ordenar els esdeveniments i els fets històrics en una seqüència temporal, una representació similar a la recta numèrica en matemàtiques amb números positius i negatius a partir d'un punt determinat, és una representació gràfica del pas del temps, en què s'observen els canvis que s'han experimentat. Així l'ordenació de la informació permet l'elaboració de conclusions o explicacions sobre un procés històric. Per fer la línia del temps és important definir el contingut de la línia mitjançant un títol significatiu, determinar la primera i la darrera data del procés que es representarà, decidir les unitats de mesura que s'utilitzaran (anys, dècennis, segles...) i delimitar els centres d'interès que volem estudiar, mitjançant la seva evolució. D'aquesta manera treballarem amb les eines de la in-

Sheldon Cooper de la sèrie Big bang theory , explica les línies temporals.

vestigació històrica, amb fonts primàries i secundàries, amb investigacions familiars mitjançant les fonts orals i els arbres genealògics, reconstruirem i elaborarem la nostra història familiar i a la vegada situarem la nostra família dins un context social, cultural, polític, etc. Així mateix ens permetrà elaborar cronologies precises, confeccionar línies de temps sobre la duració de diferents períodes de la història i sobre aspectes monogràfics diversos, podrem interpretar l'evolució

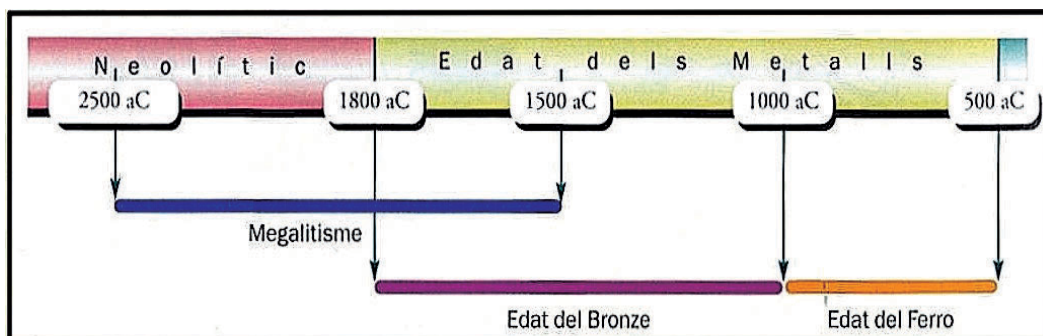
cipar possibles reaccions de futur a partir de l'evolució d'algun artefacte, costums, actituds, etc. del present.

En definitiva es tracta d'una aproximació al mètode històric i a l'anàlisi de fonts.

La línia del temps, per a ser útil, ha d'estar ben organitzada, i ha de mostrar la informació en el seu ordre correcte, jerarquizada i sense saturar l'espai amb massa informació. A una línia temporal només podem incloure

Diferents materials temàtics exposats a S'Escorxador amb motiu del la celebració del trigèsim aniversari de la nissaga estrenada a l'any 1985 (organitzat per L'Associació d'amics de la Ciència Ficcio –AACF-).

Fris cronològic (font www. xtec.cat).

d'un nucli urbà d'una ciutat a través de diferents plànols. Establir relacions causa-efecte a partir de l'anàlisi de descobriments, invents, canvis tecnològics, fets històrics. Distingir entre causes immediates i causes llargues. Anti-

el més important i haurèm de recórrer a altres formats per a ampliar la informació. Així actualment tenim a l'abast gran quantitat de recursos i eines TIC que compleixen amb el requisit de ser eines molt fàcils de manejar, que

ens permeten personalitzar la línia temporal a un grau molt important i, en el cas de les versions web, ens faciliten la tasca de compartir la línia temporal amb altres usuaris o poder-la imprimir.

Totes aquestes eines tenen en comú la possibilitat de seleccionar la informació més rellevant i organitzar-la en ordre cronològic, amb la integració de diferents recursos com textos, imatges, vídeos, narracions. N'hi ha algunes que permeten tenir menús desplegable amb una ampliació de la informació, com poden ser taules, mapes, dades i dates més extenses. N'hi ha que són molt formals i d'altres més divertides. Algunes d'elles permeten fer-hi feina més d'una persona a l'hora i, llavors, compartir mitjançant la web o les xarxes socials com Facebook o Twitter, o poder completar la feina amb l'ús d'altres eines com els mapes de Google Earth; d'altres permeten treballar en tres dimensions a l'hora de presentar gràfics o imatges. Entre elles podem citar: Dipity, Tiki-toki, Capzles, Timetoast, Remembre, Photopeach, Xtimeline, TimeRime, Timeglider, MyHistro, o un complement per a Powerpoint –Office Timeline-.

“- Pero Doc, ¿has construido una máquina del tiempo en un DeLorean?”

En mi opinión, si vas a hacer algo como esto, hazlo con estilo”

“¿A qué distancia irás?, -A unos 30 años”

(Marty McFly a Emmet Brown a “Back to the future”) ■

CONFERÈNCIA CLACSO 2015

VII CONFERÈNCIA
LLATINOAMERICANA
I DEL CARIB
DE CIÈNCIES SOCIALS

Amb el tema central "Les transformacions democràtiques, la justícia social i els processos de pau", va tenir lloc la VII Conferència Llatinoamericana de Ciències Socials (CLACSO) del 9 al 13 de novembre del 2015.

Pere Polo
president d'Ensenyants Solidaris

L'assistència a la cimera es va dur a terme a distints escenaris de Medellín, a Colòmbia, ja que el seu desenvolupament es realitzà mitjançant conferències magistrals, amb eixos temàtics com els següents: "Cultures de pau i polítiques de memòria", "Drets al territori en la ciutat i en el camp", "Pobresa i desigualtat", "Violència, segure-

tat i drets humans", "Estat, democràcia i drets polítics", "Economies i alternatives al desenvolupament", "Moviments socials i lluites populars", "Esquerres i processos d'emancipació", "Ambient, natura i canvi climàtic". I un sobre "Educació, igualtat i transformació social". En un dels panells d'aquest eix, vaig participar juntament amb altres col·legues del Brasil, Colòmbia i l'Argentina.

En la meua intervenció em vaig referir a la lluita que s'havia viscut a les Illes Balears al llarg d'aquests darrers anys. Entre d'altres qüestions, vaig esmentar que la clau de l'èxit de la nostra lluita davant un govern que va despreciar l'educació i que va legislar en contra d'ella va ser el manteniment de la unitat de tot el sector, de tots i totes les docents, de les famílies i de la societat en general.

Però més important que la manera com s'entra dins un conflicte d'aquesta casta, i més per tractar-se d'una vaga indefinida, és com se surt d'ell. I en tot aquest temps, l'STEI no ha volgut cap tipus de protagonisme, sinó que sempre ha apostat per la unitat d'acció. Dins aquest context de forta mobilització del professorat, alguns actors de la lluita varen aprofitar per crear dos sindicats.

Acte inaugural amb la presència dels expresidents de Brasil Luiz Inácio Lula da Silva i d'Uruguai José Mujica i Pablo Gentili, secretari executiu de CLACSO.

Gent fent coa per assistir a la conferència de José Mujica

Vaig explicar que el resultat de tot plegat ha tingut conseqüències positives i negatives. En el cantó d'allò positiu, la possibilitat d'haver tombat el govern del Partit Popular i l'accés al poder d'un nou govern que ja ha començat a fer els canvis legislatius pertinents per a revertir les retallades de la legislatura anterior, amb la signatura de l'Acord marc, entre d'altres mesures. En l'aspecte més negatiu, el trencament de la unitat d'acció, que tants bons resultats ha donat. Des de l'STEI, sempre hem propugnat fronts unitaris per enfortir l'educació com un dret i no com un servei, i hem lluitat i seguirem lluitant per rebutjar qualsevol proposta de pacte educatiu que ens imposi una agenda educativa amb principis neoliberalistes, encara que sigui de forma encoberta.

La Conferència comptà amb més de 37.000 inscrits, un 80% d'ells menors de 25 anys, i un ampla programa

amb 250 activitats, en les quals intervingueren més de 700 convidats internacionals; intel·lectuals, activistes socials, polítics, periodistes i sindicalistes de 43 països del món, des de l'Estat espanyol, el Líban i Vietnam, els Estats Units i Rússia, l'Índia i el Senegal, a tota l'Amèrica Llatina

i el Carib. Això fa que el pensament crític a l'Amèrica Llatina sigui més viu que mai.

En coincidència amb l'agenda acadèmica, a la ciutat de Medellín es duia a terme la XXV Assemblea General de CLACSO, en la qual els convidats varen poder parlar so-

bre pobresa i educació, entre d'altres problemàtiques pròpies de la regió.

Han estat uns dies de pensar, discutir i analitzar de manera intensa l'Amèrica Llatina en moltes dimensions, sobre qüestions tan diverses com models de desenvolupament, processos polítics, pobresa i desigualtat, migració, gènere, polítiques de joventut, educació. S'ha parlat de qüestions que són d'una importància cabdal per a pensar l'Amèrica Llatina.

El certamen acadèmic, organitzat pel Consell Llatinoamericà de Ciències Socials (CLACSO), ha estat considerat la reunió més important del món pel que fa a les qüestions esmentades amb anterioritat. Un cop acabada la sessió de l'Assemblea, l'organització va emetre una resolució amb les seves visions i recomanacions sobre el procés de pau que es viu a Colòmbia.

Intervencions de Pablo Gentili

"El pensament crític a l'Amèrica Llatina és més viu que mai",

Davant la impossibilitat d'entrar al recinte per a escoltar la conferència de Lula da Silva, la gent s'aglomera per a seguir-la per les pantalles externes del recinte.

va manifestar al diari argentí "Página 12" el secretari executiu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials, Pablo Gentili. "Hem de reconèixer que els presidents Lula o Múgica no arriben a Colòmbia perquè es reuneixen quatre amics. Saben que seran partícips d'un gran for del pensament obert, amb el focus posat en els processos de transformació democràtica, en la justícia social i en la lluita per la pau a l'Amèrica Llatina i en el món".

"La situació mundial, que tants canvis ha viscut, posa els pa-

Presentació de José Mujica per part de Pablo Gentili.

"El que queda clar és que, en ser tan complexes les sortides, cal recórrer a l'anàlisi", afirmà Gentili. "Sabem què es va fer i què no es va fer amb la pobresa, amb la desigualtat, amb la seguretat ciutadana, amb l'Estat, amb les institucions democràtiques, amb la participació social i amb les migracions. Però per a entendre què va passar i quins són els desafiaments del futur els intel·lectuals necessiten de la política. Com entendre, si més no, que amb un augment de la inclusió social s'hagin assolit en alguns països uns nivells tan alts de

violència, i de violència policial? No s'ha de tenir por a la discussió".

Segons el secretari executiu, la col·laboració entre CLACSO i la política la varen entendre personalitats com Evo Morales i el seu ministre general de govern, Juan Ramón Quintana Taborga: "Evo participà en reunions promogudes per CLACSO amb organitzacions socials, i Quintana directament fou un becari CLACSO". Per això, "els que investiguen han d'entendre com es gestionen les polítiques i com els ritmes de la

països de l'Amèrica Llatina davant la necessitat de continuar amb polítiques progressistes, nacionals, populars, d'esquerra i ciutadanes, segons com se les classifiqui en els diferents països de la regió", explicà Gentili. "Per ventura la gran quantitat d'inscrits es deu a un enorme interès no tant per escoltar un balanç sinó els desafiaments sobre el futur a l'Argentina, el Brasil, l'Equador i a Veneçuela. És un espai de l'esquerra mundial molt plural, molt obert perquè l'esquerra no vol generar pensaments dogmàtics sinó plantejar controvèrsies i discutir cap a on anam".

Miriam Feldfeber, Dalila Andrade Oliveira i Jenny Assael Budnik del grup de treball "Polítiques Educatives i dret a l'Educació a Amèrica Llatina i al Carib".

política, sobre tot en la gestió, no són els mateixos que els de la investigació acadèmica”.

“El pensament crític té com a guia els principis de la igualtat, de la justícia social, de l'enfortiment i la radicalització de la democràcia, per la necessitat de destruir els poders opressors, per la lluita contra els racisme i contra tota forma de violència”, digué Gentili. “És un pensament llibertari i inconformista, que sempre en vol més perquè la

ció del dret a la ciutat, com a pensament crític emergent des d'una epistemologia del sud, en un context de segregació i desigualtat estructural com, per exemple, és el cas emblemàtic de Bogotà.

Reelecció de Pablo Gentili

Una de les decisions de la XXV Assemblea General de CLACSO que es va dur a terme a Medellín, amb la participació de més de 430 representants dels centres afiliats, fou la de reelegir, després d'un període

Pablo Gentili (Director executiu de CLACSO) i Fernanda Saforcada (Directora acadèmica de CLACSO). Acte de cloenda.

democràcia sempre es pot enfortir”.

D'acord amb l'enfocament global de la VII Conferència de CLACSO, és important considerar l'aportació de la societat civil en la construc-

de tres anys com a secretari executiu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials, Pablo Gentili.

CLACSO és una institució internacional no governamental creada l'any 1967 amb

estatus associatiu a la UNESCO. Actualment reuneix 432 centres d'investigació i postgrau en el camp de les ciències socials i les humanitats en 26 països de l'Amèrica Llatina, el Canadà, Alemanya, Espanya, França i Portugal.

Les intervencions de Lula da Silva i José Mujica, seguides per multitud de persones tant dins del recinte (3.000 i 5.000 persones) com fora, anaven destinades a discutir la importància de la participació política dels joves i els avenços dels processos d'integració llatinoamericana durant la darrera dècada.

Lula es referí a la constel·lació de caps d'estat que varen coincidir en el Con Sud la dècada passada: Hugo Chávez, Evo Morales, Rafael Correa, Tabaré Vázquez i Michelle Bachelet. “Som part d'una de les millors experiències de l'esquerra a

l'Amèrica Llatina”, i esmentà alguns dels èxits d'aquests règims; en particular la derrota de l'Acord Llatinoamericà per al Comerç i la creació de l'Aliança Bolivariana per als pobles de la nostra Amèrica (ALBA). Tant Lula com Mujica varen posar l'èmfasi en expressar que no només avui ens trobam davant del risc d'un retrocés en les conquestes socials, sinó també en les polítiques d'integració regional, tot just 10 anys després d'aquesta immensa conquesta que fou la Cimera de Mar del Plata i del No a l'ALCA.

Malgrat això, va reconèixer “no vàrem aconseguir fer tot el que s'esperava de nosaltres”. Sí, el seu país travessa la seva major crisi des del 1999. Però aquesta crisi no va néixer a Brasília, nasqué a Nova York, cor del sistema financer mundial.

Vista general d'una de les sales de conferències.

Lula va ser interromput amb fortes ovacions quan donà suport al procés de pau entre les FARC i el govern colombià, denuncià l'onada destituent contra governs progressistes i proposà als joves que militin en la política.

En nombrosos panells, la preocupació davant un eventual retrocés en el procés de democratització política, social i econòmica que han viscut alguns països al llarg dels darrers anys generà intensos i encesos debats.

La Conferència CLACSO cridà l'atenció sobre l'avenç conser-

es nega la política, el que ve després és pitjor; vagin alerta amb els que parlen contra la política. No hi ha cap altra sortida fora de la política”.

Assenyala que una part de les elits “no accepten la política de l'ascensió de les persones més pobres ni l'ascens del poble”, i se senten “incòmodes” quan veuen que fills d'empleades domèstiques i obrers es converteixen en metges o enginyers.

Lula digué que la “gran mentida” d'aquest segle va ser la Guerra d'Iraq, i cità una trobada que va tenir amb George

Pere Polo entregant la camiseta del STEI a Juan Carlos Monedero i a Fernanda Saforcada.

Taula rodona “Educació, lluites populars i processos democràtics”. Intervenció de Pere Polo (STEI), Adriana N. Fassio, Fernando A. Trujillo (Colòmbia), Alexandra Pérez (Colòmbia), Inés Barbosa (Brasil) i Daniel Hugo Suárez (Argentina).

vador que viu l'Amèrica Llatina i sobre els catastròfics efectes que tendria el retorn a les polítiques d'ajustos duites a terme pels governs neoliberalers en la dècada dels noranta.

Lula encoratjà els joves perquè no es deixin seduir per la despolitització i pel rebuig a les accions col·lectives en organitzacions socials i sindicals. “Estimats joves: els desafiament perquè no creguin en aquestes bajanades que diu la premsa del nostre continent. La major oposició als governs progressistes és la premsa del nostre continent. El que vostès han de fer és rebutjar la negociació de la política. Quan

W. Bush, quan ambdós dirigien els destins del Brasil i

dels Estats Units, en què el seu homòleg li digué que era necessari “acabar amb l'enemic”. “Li vaig dir que la meua guerra era contra la misèria i els milions de persones que en el meu país passen gana”.

“Enfortir l'educació no és una despesa, és una inversió”, afirmà i després remarcà que “no pot ser un privilegi només per a rics” i considerà que això “és una injustícia crònica” en el sud del continent.

L'expresident de l'Uruguay, José Mujica, parlà sobre el procés de pau a Colòmbia, la democràcia, els efectes ne-

gatiu del mercat damunt els estats i la política en el món globalitzat, així com dels desafiaments d'integració dels països llatinoamericans. Plantejà que el món actual necessita tres tipus de mesures internacionals: en primer lloc, mesures contra la desigualtat; en segon lloc, mesures contra la pobresa; i finalment, mesures en favor del medi ambient.

Baltasar Garzón, a la conferència de clausura, parlà sobre temes com els drets humans, la pau i la justícia de l'Amèrica Llatina. Per exemple, per a ell la pau si no és hu-

Intervenció de Jaume Carbonell, exdirector de Cuadernos de Pedagogía.

Intervenció d'Heleno Araujo (CNTE, Brasil).

mana, no és pau: "Tots tenim dret a la pau, i els drets humans constitueixen un tot imprescindible dels quals són els éssers vius; i Sudamèrica ha pres una iniciativa monumental en aquest aspecte, d'una manera especial Colòmbia amb les FARC". Afegí que la pau només pot existir en circumstàncies en les quals els drets humans siguin respectats, promociats i defensats; i que aquest és el repte de la regió.

Baltasar Garzón digué que el procés de pau a L'Havana ha de ser amb un sol llenguatge, i així culminar en un acord mutu. A més assegurà que dels habitants del país n'hi ha

la meitat en contra i l'altra meitat a favor, però que aquest fet ve determinat per una trampa que alguns esta-

bleixen en els mitjans de comunicació que, segons ell, desinformen en lloc d'informar.

"A l'Amèrica Llatina vivim un moment en què s'han de comprendre els drets humans. És una necessitat, per damunt de la tipificació. De fet la democràcia ja no és un espectacle de cada 4 anys, sinó un procés proactiu en el procés d'elecció popular" explicà Garzón.

Per a Garzón, l'única forma d'erradicar la violència és amb la transparència. Pel que fa al procés de pau del Govern amb les FARC, el jutge espanyol creu que hi ha una població que no vol que la guerra s'acabi mai, ja que manegen interessos ocults, econòmics, socials i polítics.

"Pot semblar una barbaritat però hi ha qui viu molt millor amb una violència definida que amb una lluita efectiva contra ella", afirmà mentre deia que la seguretat i la justícia són dos termes que s'han d'usar a l'hora, perquè la seguretat jurídica és la certesa que els mecanismes de la justícia beneficiaran tots els ciutadans.

Per a Garzón, l'educació ha d'integrar els drets humans amb la pau: "Hi ha d'haver una transició política cap a la transició social. Una pau justa, no de justícia de pau, sinó en un context en què s'estableixin d'una manera obligatòria. I en això els joves hi tenen un paper fonamental". ■

També hi participà Baltasar Garzón.

Guatemala: Dona, violència i societat.

Un apropament des del feminisme amb l'enfocament de Poder

Ensenyants Solidaris

Helen Barrientos, coordinadora de l'Escola de Alquimia Feminista-Mesoamèrica, impartí a Palma aquesta conferència sobre la realitat del seu país, Guatemala, el passat 25 de novembre, amb motiu de la commemoració del Dia Internacional contra la violència envers les dones.

El context general de Guatemala

Guatemala es troba dins una regió bastant privilegiada pel que fa als recursos naturals que posseeix, cosa que ha fet del país un blanc perfecte per a les transnacionals que volen invertir en la indústria de l'"extractivisme"; és a dir, en el saqueig dels recursos i dels béns naturals de la població.

La pobresa i la pobresa extrema han estat un problema estructural a Guatemala, ja que les condicions de desigualtat de les dones s'accentuen en un Estat patriarcal, racista, classista, discriminador i excludent.

En el tema educatiu, les possibilitats per a les dones també es redueixen. "16 de cada 100 habitants continuen sent analfabets, en la seva majoria dones" i amb l'agreujant que són dones indígenes o de l'àrea rural. Aquesta desigualtat es reflexa en l'alfabetisme de la població en edat de fer feina (a partir dels 14 anys). Mentre que en els homes està en el 80,9%, en les dones descendeix fins al 71,7%. Les condicions de

les dones indígenes empitjora, amb unes taxes d'alfabetisme del 55%.

El context organitzatiu i polític de les dones a Guatemala

Què entenem per l'enfocament de poder? És una anàlisi que parteix del fet que en les societats vivim relacions de poder que ens marquen. Creim que **"el poder és a tot arreu, defineix paradigmes, suporta institucions, estruc-**

tures i sistemes, és dinàmic i canviant". Per tant, si és a totes bandes i defineix el que defineix, hem d'imaginar i definir: quines són aquestes bandes? Com interactua en els sistemes? Com s'insereix en les nostres vides i en la presa de decisions que feim com a dones?

No es pot negar la contradicció sentida en un determinat moment, quan una dona pensa interiorment en prendre

una decisió important per a la seva vida, però en voler-la materialitzar hi ha un poder (econòmic, polític, social, religiós, etc.) que es posa de manifest i no ens permet avançar en això que internament ens hem proposat. Això no vol dir que no tinguem el poder de decidir, vol dir que hi ha múltiples maneres amb què es manifesta el poder. Tenc el poder de decidir però no el poder per a exercir aquesta decisió.

La pobresa i la pobresa extrema han estat un problema estructural a Guatemala

És per això que per a les dones vincular la realitat amb l'anàlisi del poder ens dona més força tant individualment com col·lectiva, ens dona llums, reflexions i claredats des de les quals posar les estratègies de lluita, si ha de ser en l'àmbit íntim, en el familiar o en el públic. Sí, sabem que la lluita de les dones és a tot arreu, però si ho tenim més clar i definit, la proposta és més efectiva, conscient i la nostra acció tindrà millors resultats.

Quins són els àmbits a què es refereix?

En l'àmbit personal i íntim es refereix a les relacions de poder que es generen en allò més intern de cada persona, amb la seva psicologia personal, el seu cúmul de creences, experiències, sobre la sexualitat, les potencialitats de cada un, anhels, aspiracions, emocions i també a l'espiritualitat. És l'espai propi de les dones.

En l'àmbit privat, de la llar, de la família, es refereix a l'espai en què viuen i s'estableixen relacions entre persones que poden ser o no parents centrats en la reproducció humana. I finalment l'àmbit públic és aquell espai que comprèn la comunitat, els territoris, les nacions i allò global. Inclou totes les organitzacions, escoles, esglésies, governs, l'Estat, els partits polítics, l'empresa privada i els moviments. També allà on es du a terme el treball remunerat productiu.

Doncs bé, com estan en aquests àmbits les dones a Guatemala?

En l'àmbit íntim: cada vegada més les dones són més vulnerables en termes de violència; per tant, hi ha por, angoixa i molta desconfiança. Estar juntes a qualque moviment o ser part d'un procés de formació les alimenta i les fa tenir més esperança. Hi ha cansament, sentim que s'ha fet molta feina, en la lluita i en la defensa dels drets de les dones, i en la vida quotidiana no sembla haver-hi avenços. Moltes dones que no han tingut l'oportunitat de fer el que els agrada se senten frustrades i poc valorades pel que fan.

Algunes dones han optat per un procés de sanació i són

més conscients del nostre autoguariment com un procés tant individual com col·lectiu, un fet que ha estat fruit del cansament que provoca el fet de "ser per a altres persones". Tal com ho resumeixen les participants del Curs en Lideratge estratègic de la Escuela de Alquimia: "defensores de drets humans amb sentiments enfrontats, culpes per manca d'atenció a les llars; alegries, soledats, tristeses, plaers; no existeix autoguariment, pors, cansament, havent augmentat de pes, malalties, desgast físic i psicològic; també avançam en els seus aprenentatges, amoroses, solidàries, amb dignitat... amb necessitat d'espais propis..."

Pel que fa a l'autonomia econòmica, Guatemala es troba entre els països més alts en percentatge de dones sense ingressos propis, el 31,2% de les urbanes; i el 42% de les rurals. Ingressos que són el que els permet cuidar-se, dedicar-se temps per a estudiar, per a aprendre a fer "coses", aprendre i recrear-se, fins i tot participar en la vida comunitària i organitzativa.

En l'àmbit privat: en aquest àmbit hi ha contradiccions de molt de pes. Per una banda, les tasques que fan les dones continuen essent per al be-

nefici de la família, per a garantir el benestar d'algú altre. Malgrat això, en aquest context es produeixen moltes agressions. Les dones es cuiden dels fills, de la sembra, de la feina a l'oficina, de les tasques i del sosteniment de la llar. A pesar de tots aquests fets, són agredides de manera física i psicològica, sense que importi en cap cas l'escolaritat i els recursos amb què elles compten.

Segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística de la República de Guatemala, el delictes de violència contra les dones augmentà un 23,13% de l'any 2012 a 2013. A més, està documentat que de 10 denúncies de violència intrafamiliar, en 9 la víctima és una dona. Aquestes dades són possibles perquè es disposa de la "Ley para prevenir, sancionar i erradicar la violència intrafamiliar", Decret 96-97. Les estadístiques contra les dones són alarmants: segons dades històriques quan al 2004 els fets de violència contra les dones eren de 8,231, per al 2013 havien augmentat a 36,170.

Unes altres dades que són bastant reveladores sobre el masclisme que impera en la societat guatemalteca és, per exemple, que les dones són agredides amb més freqüèn-

cia els diumenges i els dilluns, moments en què els homes són a casa per a descansar i, d'una manera molt usual, han ingerit licor durant el cap de setmana. Això augmenta si ens trobam a finals de mes o de quinzena.

A més, les dones que estan organitzades i que tenen un paper protagonista en la comunitat o en el territori en què es desenvolupen pateixen altres tipus de violència que té a veure amb la seva acció política organitzativa, tal com posen de manifest les participants del "Curso de Alquimia".

Fer feina en la lluita per a la defensa dels drets de les dones en qualsevol de les seves expressions pot ser moltes vegades motiu d'agressions en el si de la família, amb la no comprensió de la feina, les sortides, la cura dels fills. Moltes dones poden implicar-se en aquestes tasques perquè compten amb altres dones que fan la seva feina, les padrines, les tietes, les germanes i fins i tot les filles majors. S'arrisquen, per tant, perquè les critiquin socialment i pública.

En l'àmbit públic: és el lloc en què les dones volen exercir els seus drets civils i polítics, demandar d'una manera més plena i amb la convicció profunda des de les seves reflexions personals i familiars. Aquell lloc en què cada una es podrà dedicar a allò que més li agradi fer d'acord amb les possibilitats i oportunitats que va tenir des de nina. És allà on els dos àmbits anteriors es posen de manifest i generen les seves conseqüències, la manca d'educació escolar, la violència internalitzada i històrica, haver crescut i viscut un ambient masclista, racista i discriminatori a Guatemala els ha fet ser especials.

Les dones han pres força d'on no n'hi ha, i han fet canvis significatius en les seves vides i en la vida d'altres companyes, són dones enfortides entre elles, s'han creat un nombre ingent d'organitzacions i col·lectius en què, dia rere dia, aprenen i valoren que són importants i que ni res ni ningú les podrà aturar, malgrat que la realitat es vegi adversa. Aquesta força organitzativa i política també les vulnera, ja que es viuen agressions i violacions dels drets humans a causa de la feina específica en la defensa dels drets humans.

Una lluita creixent a favor dels megaprojectes com una estratègia d'estat, que els diferents governs han propiciat, afegeix una nova problemàtica a les dones, ja que són les que estan a primera fila en la defensa de la terra i el territori, per a defensar la "vida" i els béns materials que són de la comunitat, que són dels territoris i que els empresaris volen saquejar i que al final ho fan, sense respectar l'autonomia dels pobles. En aquests espais les dones són les més participatives i, per això, les més criminalitzades, difamades, estigmatitzades i agredides.

És per això que les dones estan lluny d'una plena participació política, pel que fa a l'autonomia en la presa de decisions. La subrepresentació en els parlaments està vigent; en el següent període en el Congrés de la República només el 13,3% seran dones; quant a les batlies només un 2,1% de dones foren electes. Les dones es proposen i s'organitzen per a participar políticament, però les condicions dins i fora dels partits són adverses.

Com es pot veure, fent una anàlisi des de l'enfocament

de poder, podem identificar les àrees en què les dones necessiten més acompanyament, més recursos i més esforços. El que demostra aquesta anàlisi, segons la ponent, és que les dones no són éssers fragmentats sinó integrals però que, així i tot, les contradiccions també són vàlides. Molt sovint hom s'imagina per què una dona líder d'un alt nivell pot ser violentada dins la seva família; o com el sotmetiment dins de les pròpies dones es pot donar en l'àmbit públic, i una de les explicacions les podem trobar fent aquesta relació entre els àmbits del poder.

Mentre les dones visquin aquesta casta de relacions que les debiliten, no les deixen avançar i les sotmeten, el que es pugui fer en l'àmbit públic serà també molt poc, ja que les violències les viuen en totes les esferes de les seves vides i, per aquest motiu, els reptes i els desafiaments són molt grans.

El camí que s'ha de seguir

Helen Barrientos va reconèixer que, dins aquest entorn social, s'havien aconseguit molts canvis a favor de la vida i de la dignitat de les dones: hi havia avenços en els marcs legals i socials que no es podien negar, malgrat que els desafiaments encara se-

guien essent profunds. Segons el seu punt de vista, és urgent una millor interlocució amb l'Estat, des de les demandes pròpies de les dones en qüestions tan prioritàries com la salut o l'educació. Quant a la institucionalitat de les dones, cal recuperar els espais que, amb anterioritat, eren coordinats pels grups de dones i feministes.

Cal seguir apostant pels esforços formatius de dones i de dones joves, de dones indígenes i rurals també. Una educació que les alliberi dels estereotips a tots els àmbits, fins i tot en el propi moviment de dones, una educació que les agermani i que les ajudi a veure's com a complement, que les inspire a caminar pels senders de la trobada i del goig de viure.

És important seguir amb els esforços i aliances tant regionals com globals, d'aquesta manera es tindrà més força i una feina que aglutini cada cop més dones. Que les dones ens acompanyem, que ens coneguem i ens reconeguem, perquè és allò que ens fa més fortes. Només unides les dones tendran l'impuls necessari perquè aquest gegant que és el "sistema patriarcal" sigui cada vegada més petit, tenguem menys veu, menys paraules, menys estratègies. ■

15 anys del For Social Mundial

Pere Polo,
president d'Ensenyants Solidaris

Gener de 2016. Porto Alegre, Brasil

L'any 2001 a Porto Alegre, al Brasil, va tenir lloc la primera edició del For Social Mundial en el qual s'afirmava: "Un altre món és possible". El For Mundial d'Educació (FME) sorgí aquell mateix any com un espai d'intercanvi i diàleg entorn de l'educació, en el marc del For Social Mundial.

Des dels seus inicis, el FME ha destacat com una forma organitzativa autogestionada, de caràcter global i no governamental, una plataforma que reivindica una educació

Capçalera de la marxa del Fòrum Social Mundial.

Intervenció de Boaventura de Sousa Santos.

per la pau, el respecte per la diversitat cultural, la defensa i la promoció dels drets humans, i s'ha plantejat en una confrontació oberta amb les perspectives sexistes, colonialistes, patriarcals, racistes i les polítiques educatives neoliberals, que subordinen l'educació als principis del capital. Han passat quinze anys i, des de llavors, moltes coses han canviat.

L'esquerra va créixer a l'Amèrica Llatina, les relacions

entre els països canviaren, es va generar un nou eix Sud-Sud i, en aquest temps, es varen donar passes en la construcció d'un nou ordre mundial. La dreta ha reaccionat, arreu del planeta, amb els seus mitjans de comunicació amb la intenció de barrar el pas als avenços de la classe treballadora.

Després d'aquests quinze anys de For Social, es va tornar a reafirmar que "Un altre món és possible i neces-

Apertura del for "Educató Popular".

sari", i això només depèn de les idees, de l'organització i de la unitat de la classe treballadora a tot el món. El For d'enguany pretenia fer un balanç del que han representat els fòrums socials en la lluita contra les polítiques neoliberals en aquest període, reflexionar sobre el seu futur i preparar els debats per al FSM que se celebrarà a Canadà aquest any.

L'FSM va començar amb una gran manifestació en què participaren unes 15.000 persones de moviments socials, activistes, intel·lectuals, sindicalistes i polítics que al llarg d'un grapat de quilòmetres i darrere de nombroses banderes, pancartes i grups musicals anaven recordant els temes que es tractarien durant el For en les més de 400 activitats que es varen dur a terme durant aquests dies: des de la lluita anticapitalista, l'educació, el moviment negre, l'indígena, els drets humans...

"Som aquí, després de quinze anys, a una manifestació que ens congrega amb el mateix esperit de lluita i amb un idèntic desig: canviar aquest planeta", afirmava Salete Valesan Camba, directora de Flacso Brasil: "Feim de contrapunt al sis-

tema de la reunió que manté el capital a Davos, a Suïssa. La nostra és una lluita per un món més just, més fratern, més humà, amb menys guerres i amb menys diferències entre les persones; ja siguin aquestes de caire polític, social o econòmic", va concloure.

Voldria destacar que en aquests moments hi ha una dada esfereïdora: per primera vegada l'1% més ric del món té més de la meitat de les riqueses produïdes pel conjunt de la humanitat. La resta, dividida de forma desigual, entre el 99% de població restant.

Convidat a participar en un dels debats, pel For Social Mundial d'Educació i a distintes reunions i conferències, vull posar de manifest alguna de les coses que aquests dies succeïren a Porto Alegre.

Dels diferents temes que es tractaren al For, en destacaré alguns com a més importants:

Democràcia participativa; Globalització, desigualtats i crisi de la civilització; Democràcia i desenvolupament en temps de colpisme i crisi; Joventut: Resistència i lluita pels drets i la democràcia;

Amèrica Llatina: resistències i alternatives; Democràcia econòmica; Mitjans de comunicació de masses, ideologia, educació i poder; Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans; Imperialisme en crisi: amenaça als pobles amb guerres i agressions; FSM, altermondisme i lluita per un altre món possible.

A tot això cal afegir-hi les activitats autogestionades per les diferents organitzacions participants en el For. Com, per exemple, el seminari "Actuació i desafiaments per a la construcció d'una altra educació per a un altre model de civilització", desenvolupat els dies 20 i 22 de gener; en el qual participaren Nélida Céspedes (CEAAL) del Perú; Ramón Moncada (FREPOP) de Colòmbia; José Luis Pazos (CEAPA) d'Espanya, i jo, Pere Polo, com a representant de l'STEI Intersindical i

Taller amb Pablo Gentili al for "Educació Popular".

d'Ensenyants Solidaris. Moderaren el debat Sheila Ceccon (IPF) de Brasil, i Asslesio Surian (COFIR) d'Itàlia.

Aquest seminari va tenir com a debat "què hem de fer perquè l'educació estigui a favor de l'emancipació de les persones i no de la mercantilització de l'educació formal i no formal, com contribuir-hi des de l'educació popular, i quin paper han de jugar els FME en aquesta tasca".

Posteriorment es crearen tres grups de treball dels quals només esmentaré algunes idees: la construcció

col·lectiva d'una altra lectura de la realitat, la necessitat d'ultrapassar l'espai institucional per a construir una cultura contrahegemònica, la pràctica de la democràcia a l'escola més enllà de la seva consideració com a norma, l'educació per a la reflexió i no per a la repetició de conceptes, l'estimulació del pensament crític, o la recuperació del significat de les paraules i de les lluites.

La companya Beatriu Cardona, de l'STEPV, participà en el de "Les polítiques neoliberals i la privatització de l'educació: les lluites en defensa de

l'educació pública", juntament amb Fernando Rodal, president de la Confederació d'Educadors Americans (CEA), Uruguai; Gaudencio Frigotto, de la Universidad Estadual do Rio de Janeiro (UERJ) Brasil; Guillermo Scherping, del Col·legi de Professors, Xile; Cándida Beatriz, CNTE, Brasil; i Helenir Aguiar, sindicat CPERS.

Gaudencio Frigotto remarcà que avui estam en un moment a la defensiva, de lluites constants per a assegurar els drets i la qualitat de l'educació pública. Scherping relatà el que va significar la municipalització i la privatització durant la dictadura de Pinochet, i que ara s'han reprès les lluites per l'educació pública com a forma de construcció del país.

Rodal acabà la seva intervenció dient que "l'educació tant a l'Amèrica Llatina com a Europa és vista com un fi lucratiu. Idea de consum i no de transformació de la societat. És fonamental substituir la racionalitat neoliberal per una racionalitat en què l'ésser humà sigui el principi i el fi i l'objectiu final de les polítiques públiques".

Albert Sansano, STEs.

Fernando Rodal, president de la CEA i Beatriu Cardona de l'STEPV.

aula i és el de dignificar el treball i l'alumnat i fer-los veure que ells poden ser millors persones que nosaltres". I és per això que "hem de lluitar per una educació pública de qualitat, ja que el nostre alumnat s'ho mereix".

En la seva intervenció, destacà que "són els governs, tutelats per la Troika, i no els pobles d'Europa els que continuen explotant els pobles d'Amèrica Llatina, i com els pobles europeus del sud tenen tantes coses en comú amb els llatioamericans que cal seguir treballant perquè les lluites per l'educació pú-

blica siguin unitàries a tot el món".

Beatriu Cardona participà també en la taula rodona: "FME/FSM POA 15 anys: Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans", juntament amb, entre d'altres, Nilma Lino, ministre de Dones, Igualtat Racial i Drets Humans; Moacir Gadotti, Baltasar Garzón, Boaventura de Sousa Santos, Albert Sansano i Salette Valesan.

Davant la impossibilitat de poder relatar més i més idees que varen anar sorgint, citaré algunes frases:

Per la seva banda, Cardona destacà els moviments que intenten canviar totalment la política actual a Europa. "Estam patint la desvalorització de l'educació, la sanitat i els serveis públics amb l'únic objectiu de privatitzar", "la lluita per l'educació pública és de tota la societat i no únicament dels sindicats, professorat i pares i mares".

Comentà que "el professorat té quelcom diferent a altres professions, i és que poden crear un món dins de la seva

Taula rodona: "FME/FSM POA 15 anys: Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans"

Nicola Arata (CLACSO), José Luis Pazos (CEAPA), Pere Polo (Ensenyants Solidaris), Beatriz (FLACSO, Brasil).

"L'escola és un territori de lluites; si l'escola no canvia, el món no canviarà".

"Educar és crear consciència de que el món és nostre".

"Ens interessa l'educació popular juntament amb la noció de democràcia de drets i justícia social".

"La construcció teòrica dels drets humans ja la tenim, existeixen grans teories i tractats, però ens manca un desenvolupament pràctic. Històricament sempre ha estat més fàcil la unió de la dreta que la de l'esquerra".

Intervenció de José Luis Pazos (CEAPA).

“L’escola és un territori de lluites; si l’escola no canvia, el món no canviarà”

“L’any 2001 vàrem decidir que el FSM no prendria decisions sobre qüestions mundials. Si prenguéssim decisions, exclouríem persones. El balanç que faig i que seria millor, en algunes qüestions, que el For pogués prendre posicions polítiques. Nosaltres mantinguérem el consens però el For s’ha anat diluint o difuminant”, afirmà el sociòleg portuguès Boaventura de Sousa Santos.

A més de tots els actes del For, el Comitè Internacional del For Mundial d’Educació, del qual formen part des de la seva constitució en el primer For Mundial d’Educació, l’octubre de 2010, l’STEI Inter-sindical i Ensenyants Solidaris, va dur a terme una reunió per a fer balanç i repensar el camí que s’havia de seguir.

Després d’un extens canvi d’impressions i de diferents punts de vista, en relació al For Mundial d’Educació es va comentar, entre d’altres qüestions, que el FME no té sentit, com a tal, en el context actual; que hi havia hagut poca implicació de les

organitzacions del Comitè Internacional; i que encara no havia arribat el moment de suprimir el FME.

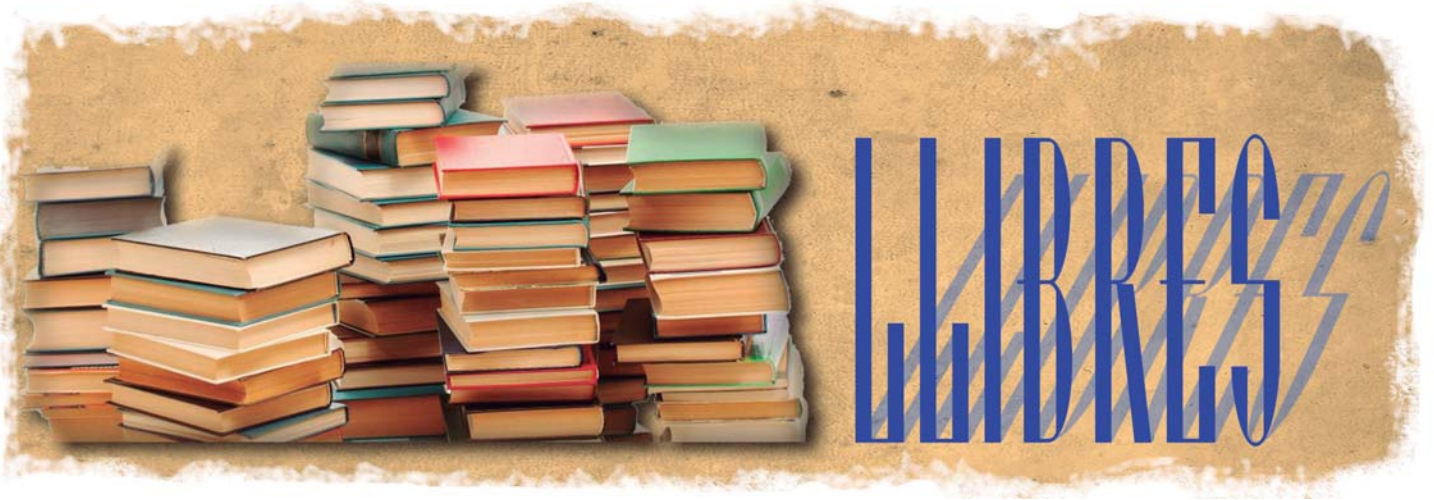
I després d’un llarg debat es va acordar:

- L’elaboració d’un document que serà estudiat i discutit per a la seva aprovació per part del Comitè Internacional.
- L’increment de la comunicació entre els membres, així com també el manteniment de reunions via Skype.
- L’elaboració de la sistematització del seminari del FME, per part de Sheila de l’IPF.

El For Social Mundial va donar per a molt més però, en una altra ocasió, hi haurà temps d’explicar més aspectes d’aquesta gran trobada internacional. Amb l’Assemblea dels Moviments Socials, l’FSM i l’FME varen finalitzar l’edició commemorativa dels 15 anys, i varen obrir la seva mirada per al proper For Social Mundial, el primer que se celebrarà a l’hemisferi nord, l’agost de 2016, al Canadà. ■

Baltasar Garzón, Beatriu Cardona i Moacir Gadotti.

EL LENGUATGE ORAL I ESCRIT A L'ESCOLA: BONES PRÀCTIQUES

El llibre, que ha coordinat Ramon Bassa, és el resultat d'una sèrie d'anys de treball, en la docència, en la pràctica i en la sistematització, que va culminar en un curs de postgrau d'expert universitari que, tal com podem llegir a la introducció de l'obra, ja ha arribat a la seva cinquena edició. El seu objectiu és "formar en la didàctica del llenguatge oral i escrit als mestres, pedagogs i educadors que treballen a l'etapa de l'educació infantil i en el primer cicle de primària o hi estiguin relacionats".

L'obra pretén aportar, des de la pràctica, eines sobre la funció i el paper del mestre en la

construcció de l'infant lector i escriptor; així com de la importància dels diferents llenguatges (el corporal, l'emocional, l'artístic, l'oral i l'escrit) per ajudar a formar un infant que pugui ser un parlant, un lector i un escriptor en el món del segle XXI. I ho fa a partir de les aportacions interdisciplinàries de la psicologia, de l'educació emocional, de

les neurociències, de la psicolingüística, de la lingüística i de la didàctica del llenguatge oral i del llenguatge escrit.

El llibre vol aportar, sobretot, el coneixement de diferents experiències escolars que segueixen una metodologia innovadora a les aules, amb l'objectiu d'ensenyar els diferents llenguatges que necessita un infant per créixer com a persona i com a ésser lingüístic i comunicador a la nostra societat.

El llibre està dividit en dues grans parts. La primera part, titulada "Els primers llenguatges. El llenguatge oral a l'escola", consta de quatre

capítols. El primer, realitzat per Lluïsa Ortiz, està dedicat a parlar dels llenguatges dels quals parteixen els infants en els primers anys de vida, i que ara s'han descobert tan importants: el llenguatge del cos i el de la vida emocional. El següent capítol, escrit pels professors Aguilar, Adrover i Buil, de la Facultat d'Educació de les Illes Balears, aborda les principals dificultats de la parla i la utilitat del perfil fonològic per identificar les característiques de la parla de cada infant de tres a set anys.

El capítol 3, dedicat a "Llenguatge oral i jocs de llengua a la primera infància. Aplicacions didàctiques", de Ramon Bassa, aborda com es pot treballar el llenguatge oral i els seus aspectes (pronúncia, consciència fonològica, lèxic, sintaxi, pragmàtica) a partir dels jocs lingüístics populars, conjugant els aspectes didàctics amb els lingüístics. El capítol darrer d'aquesta primera part, realitzat per la logopeda Miquela Sastre, forma part d'un dels cinc tallers de bones pràctiques que s'inclouen al llarg del llibre, i està dedicat als "Infants amb dificultats de comunicació i llenguatge oral a l'entorn educatiu: intervenció a l'aula. Una proposta inclusiva i curricular".

La segona part del llibre aborda diverses "Experiències escolars"

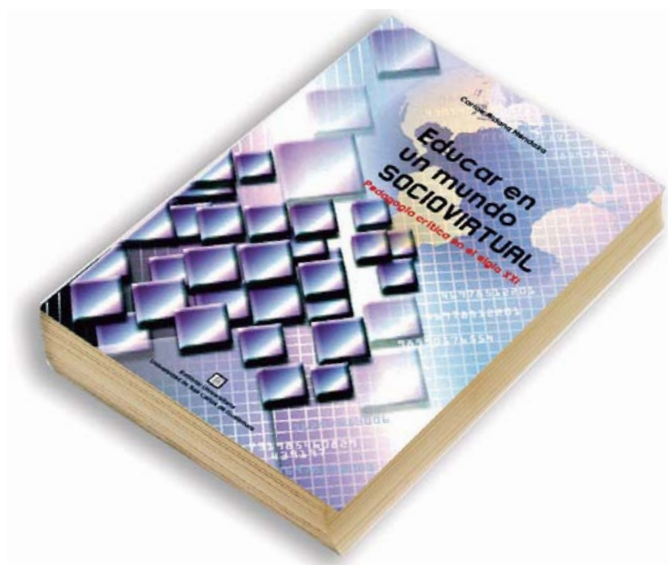
des de diferents enfocaments, i agrupa tres capítols amb experiències diferents, de tres mestres que fa més de trenta anys que treballen en el seu camp. D'aquesta manera, Maite Sbert ens parla de la importància d'"Escollar per comprendre, escoltar per aprendre", amb un enfocament constructivista que ha anat aplicant i adaptant a la seva pràctica docent.

Per la seva banda, Jaume Albertí ens ofereix un resum de la seva feina de més quaranta anys sobre el llenguatge escrit, sobre l'aprenentatge de l'escriptura a partir de les influències de C. Freinet i G. Rodari, i altres metodologies, com la de l'equip de lectura i escriptura de la institució Rosa Sensat, que tant ens han marcat.

I a la darrera de les experiències d'aquesta segona part, Antònia Pol, mestra i directora d'escola, ens parla de "La biblioteca escolar com a eina educativa al servei de l'ensenyament-aprenentatge i el foment de la lectura i l'escriptura". El taller vol respondre la pregunta: què es pot fer des de la biblioteca escolar perquè l'alumne adquireixi les habilitats i destreses lingüístiques, amb l'objectiu de fer lectors i escriptors competents i funcionals? ■

EDUCAR EN UN MÓN SOCIOVIRTUAL. PEDAGOGIA CRÍTICA EN EL SEGLE XXI

CARLOS ALDANA MENDOZA

LA FORMACIÓ DOCENT DES DE L'ENFOCAMENT HUMANISTA-SOCIAL

CARLOS ALDANA MENDOZA

El quadern d'investigació número 12 que publica l'Institut de Estudios Humanísticos, de la Universidad Rafael Landívar, sota la signatura de Carlos Aldana Mendoza, el considerem un d'aquests fets cabdals en què diferents espais del saber es reuneixen gairebé a l'atzar, per a fer una aliança a favor d'una nova visió sobre l'educació a Guatemala.

L'enfocament d'aquest llibre, titllat per l'autor com a "humanista-social", pertany a una visió específica en la qual creu un bon grup d'educadors lligats a la formació popular, mentre que d'altres la consideren tan sols una utopia. Malgrat això, per a tots aquests mestres que

s'han format empíricament dins les aules, en espais no tan amables i de manera regular públics, representa a més d'una ideologia pedagògica, una mena de llum a seguir, un camí que com diu l'autor, "començam a dissenyar".

Les idees centrals d'aquest llibre parteixen de quelcom essencial: la concepció que de l'ésser humà té tota una generació, formada enmig d'un període de molta violència política i social. Un fet que li ha permès pensar amb esperança que els estudiants es mereixen una educació distinta de l'establerta, i perquè també creu que aquests educands necessiten docents que es trobin compromesos amb transfor-

Aquest llibre constitueix una proposta pedagògica per a protagonitzar visions i accions educatives que contribueixin a transformar el món, des de la constitució d'un ésser humà menys savi des d'un punt de vista cognitiu, però més íntim i tendre, més científic i políticament compromès. Per això, no podia deixar d'incloure certes revisions de debats o discussions, o d'aspectes que mostren una certa manera de ser, tant del món en general com de l'entorn específic de les accions i de les institucions educatives.

En conseqüència, no podíem obviar la reflexió i la consideració de quelcom que comença a ser molt sensible i, alhora, molt visible: la convivència entre les accions de presència real i les d'escenaris virtuals. I allí

hi trobam un element de reflexió i discussió fonamental per al plantejament del projecte educatiu que salvi l'ésser humà, i que faci possible la conservació de la vida, d'una manera integral i plena.

Es tracta que tota la meravella que ha inventat l'ésser humà sigui també una meravella per a inventar un altre ésser humà. És allà on es troba l'aportació de l'educació, i de la pedagogia com la seva ciència específica. Que no abandoni el principi innegociable: la humanitat mateixa. Però que aprofiti el que és nou, doncs en aspectes materials o tecnològics no es tracta d'oposar allò nou al que és vell, sinó de combinar-los a favor de la dignitat i el desenvolupament de l'ésser humà, de manera individual, social i planetària...

macions en els seus propis llocs d'origen, des d'un país en el qual encara confien i en un planeta que de vegades s'esquerda i es queixa.

La proposta que recull el llibre aposta per docents "hu-

manament plens", que són capaços d'establir nexes dinàmics i enriquidors amb els seus estudiants, i converteixen les aules i les seves institucions en comunitats d'aprenentatge i de desenvolupament integral. ■

AMÈRICA LLATINA, ENTRE LA DESIGUALTAT I L'ESPERANÇA

PABLO GENTILI

En els darrers quinze anys, l'Amèrica Llatina ha millorat en molts aspectes, a causa de la implementació de polítiques

públiques inclusives que varen aconseguir disminuir la pobresa i eixamplar les oportunitats dels sectors més postergats. Però una mirada que

pretengui ser vertaderament crítica i progressista no es pot conformar amb aquestes conquestes, sinó que ha d'anar més enllà i posar el focus en la tasca que encara resta pendent. En aquest llibre, Pablo Gentili un dels especialistes en educació més reconeguts a més d'un estudiós apassionat dels processos regionals, escull el registre vital de la crònica per a contar i explicar temes cabdals dels quals depèn el futur de les societats llatioamericanes del segle XXI: l'estat de l'escola pública, la infància, la situació de la dona i les múltiples cares de la discriminació.

Amb textos àgils que aconsegueixen captar de manera magistral una realitat complexa, l'autor reflexiona sobre la situació de nins i adolescents exposats a la pobresa, amb escasses possibilitats d'accedir a l'educació en la primera infància. Analitza el panorama de l'escola pública (la manca de

mestres, la pèrdua de valor de l'exercici professional) i qüestiona amb duresa les visions que criminalitzen els docents sense proposar alternatives i idealitzen com a únic estàndard de qualitat aquell que estableixen les proves internacionals com PISA. A la vegada, posa de manifest com funciona la discriminació per gènere, condició social i fins i tot raça, de manera que homes i dones, negres i blancs, indígenes i camperols, encara que accedeixin al sistema educatiu, no tenen el mateix valor en el mercat de treball.

En un estil que sap conjugar alhora dades i interpretació personal, agudeses i compromís, Pablo Gentili construeix un mapa de les desigualtats que persisteixen i de les esperances que cal alimentar amb polítiques públiques eficaçes, però, sobretot, aporta un diagnòstic molt encertat i commovedor de la nova Amèrica Llatina. ■

CURSOS i ACTIVITATS

- Personal docent (presencial)
- Personal Docent (a distància)
- Preparació Oposicions Cossos Docents
- Preparació Oposicions CAIB
- Preparació Oposicions CAIB Sanitat
- Català
- EBAP

Compromesos amb una formació de qualitat que ens possibiliti una millora en la nostra tasca

COMPLETMEDIC – SOLUCIÓ COMPLETA: SALUT PRIVADA

EDATS

Prima/assegurat

De 0 a 04 anys

47€/mes

De 5 a 49 anys

45€/mes

De 50 a 64 anys

50€/mes

Totes les visites, especialistes i hospitals sense esperes ni tràmits

- **Visites, mitjans de diagnòstic i mètodes terapèutics.**
- **Quimioteràpia oncològica hospital de dia.**
- **Rehabilitació:** 45 sessions any/assegurat.
- **Revisió ginecològica:** una revisió anual.
- **Planificació familiar:** lligadura de trompes i vasectomia, amb carència de 6 mesos.
- **Part:** assistència, medicació a la clínica i anèstesia, amb carència de 8 mesos, excepte en els casos d'urgència (prematurats o distòcics).
- **Intervencions quirúrgiques i hospitalització.**
- **Ajudes a la convalescència.**
- **Pròtesis:** seran per compte de l'entitat: vàlvules cardíaques, marcapassos, pròtesis de maluc, pròtesis de bypass vascular, pròtesis de lent intraocular, pròtesis mamàries i pròtesis internes traumatològiques i sense límit econòmic del cost de la pròtesi.
- **Tots els períodes de carència s'anul·laran en cas de urgència vital sobrevinguda i diagnosticada després de l'alta del assegurat.**
- **Altres cobertures:** segona opinió mèdica internacional, orientació mèdica telefònica 24 hores al dia, 365 dies a l'any, preparació al part, revisió mèdica preventiva anual, servei de conservació de cèl·lules mare del cordó umbilical durant 25 anys a preus especials i ús de tecnologia làser en cornets (obstrucció nasal), litiasi renal (pedres al ronyó) i pròstata.
- **Assistència en viatge:** cobertura fins a 12.000 € en despeses mèdiques i farmacèutiques a l'estranger.

SENSE COPAGAMENT

VISITES · URGÈNCIES · PROVES · HOSPITALITZACIÓ

Vàlid per noves contractacions fins el 30/06/2016

Oferta subjecta a normes de contractació. Impost no inclòs. 0,15% prima anual en el primer rebut.

DELEGADA ATLANTIS BALEARS: MARIBEL HOMAR
Telf. 971 71 86 81 – email: mho@atlantisgrupo.es